

Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen

Bij de aanvang van 2000 telde West-Vlaanderen ruim 1.129.000 inwoners. De bevolking steeg in 1999 met ongeveer 2.000 personen, een toename volledig te danken aan een positief migratiesaldo.

In afwachting van de definitieve cijfers van het Rijksregister, enquêteert de GOM - West-Vlaanderen jaarlijks de gemeentebesturen omtrent de totale bevolkingsevolutie en de componenten van de evolutie (geboorten, sterften, in- en uitwijking). De resultaten zijn weergegeven in tabel 1.

Volgens de enquête telde West-Vlaanderen begin 2000 circa 1.129.000 inwoners en steeg de bevolking in 1999 met ruim 2.000 personen. Dit is een nagenoeg even grote toename als in 1998.

In tegenstelling met het jaar 1998 is de toename van de bevolking in 1999 volledig te danken aan het positief migratiesaldo van circa 2.300 personen. Voor het eerst wordt de provincie West-Vlaanderen immers geconfronteerd met een negatief natuurlijk accres: -240 personen. In 1998 was er nog een geboorteoverschot van ruim 350 personen in West-Vlaanderen. In de

laatste jaren was er een sterke terugval van het natuurlijk accres (van 2.900 personen in 1991 naar 1.500 personen in 1993, 800 personen in 1995 en 600 personen in 1997).

De tabel laat zien dat het sterfteoverschot zich situeert in de arrondissementen Brugge (-113), Diksmuide (-38), Oostende (-277) en Veurne (-189). Uit de analyse per gemeente blijkt dat het vooral de kustgemeenten binnen deze arrondissementen zijn die een geboortetekort optekenden in 1999. De arrondissementen Kortrijk (+147), Roeselare (+123) en Tielt (+111) hadden in 1999 een geboorteoverschot. Voor de arrondissementen Kortrijk en Roeselare was het cijfer echter heel wat lager dan in 1998. Enkel in het arrondissement Tielt was het natuurlijk accres in 1999 groter dan in 1998. In het arrondissement Ieper was er een nulsaldo.

De provincie West-Vlaanderen kende in 1999 dus een heel sterk positief migratiesaldo van 2.300 personen. In 1998 bedroeg het migratiesaldo 1.700 personen. De kustarrondissementen Brugge (+812), Oostende (+941) en Veurne (+426) kenden een sterk inwijkingsoverschot (in hoofdzaak de kustgemeen-

ten binnen deze arrondissementen). Voor de arrondissementen Oostende en Veurne was het positief migratiesaldo ook groter dan vorig jaar. In de arrondissementen Diksmuide (-27), Ieper (-86) en Roeselare (-44) verslechterde de situatie. In deze arrondissementen werd het inwijkingsoverschot van 1998 omgebogen in een vertrekoverschot in 1999. In de arrondissementen Kortrijk (+83) en Tielt (+196) verbeterde de situatie in die zin dat het migratiesaldo in 1999 positief werd.

Uiteindelijk nam in twee arrondissementen de totale bevolking af in 1999: in Diksmuide (-65) en Ieper (-86). In de andere arrondissementen was er een bevolkingstoename. Deze was het grootst in Brugge (+699) en Oostende (+664). Daarna volgen de arrondissementen Tielt (+307), Veurne (+237), Kortrijk (+230) en Roeselare (+79). In de kustarrondissementen was de bevolkingstoename volledig afkomstig van het inwijkingsoverschot, terwijl in de andere arrondissementen met een stijging van de bevolking ook het natuurlijk accres een belangrijk deel uitmaakte van de bevolkingstoename (in het arrondissement Roeselare zelfs volledig, aangezien het migratiesaldo er licht negatief was).

Tabel 1 Componenten van de bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen gedurende 1998 en 1999 (voorlopige cijfers)

Arrondissement	Geboorten		Sterften		Natuurlijk accres		Migratiesaldo		Totale evolutie	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Brugge	2.757	2.605	2.730	2.718	27	-113	822	812	849	699
Diksmuide	539	479	477	517	62	-38	153	-27	215	-65
Ieper	1.156	1.093	1.079	1.093	77	0	48	-86	125	-86
Kortrijk	2.908	2.813	2.578	2.666	330	147	-294	83	36	230
Oostende	1.283	1.303	1.585	1.580	-302	-277	562	941	260	664
Roeselare	1.550	1.437	1.324	1.314	226	123	100	-44	326	79
Tielt	963	986	875	875	88	111	-33	196	55	307
Veurne	523	503	678	692	-155	-189	338	426	183	237
West-Vlaanderen	11.679	11.219	11.326	11.455	353	-236	1.696	2.301	2.049	2.065

BRON: Enquête GOM - West-Vlaanderen bij de gemeentebesturen.

Evolutie van de economische sectoren

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen

Volgens de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) telde West-Vlaanderen 362.556 bezoldigde tewerkgestelden op 30 juni 1998. Ten opzichte van 30 juni 1997 betekent dit een groei met 9.525 werknemers of een relatieve toename met 2,7 % (zie tabel 2). In vergelijking met de vorige periodes is de groei duidelijk sterker: in de periode 1995-96 bedroeg de toename slechts 343 personen (+0,1 %), in de periode 1996-97 was er een toename met 1.410 personen (+0,4 %).

De groei van de bezoldigde tewerkstelling was in West-Vlaanderen in relatieve cijfers ook groter dan in het Vlaamse Gewest. In het Vlaamse Gewest nam het aantal bezoldigden tussen 1997 en 1998 toe met 42.932 personen

(+2,3 %), in het Rijk met 59.572 personen (+1,8 %).

Van de West-Vlaamse arrondissementen is Kortrijk de belangrijkste werkverschaffer met 102.498 jobs, gevolgd door Brugge met 89.230 jobs. Deze twee arrondissementen staan in voor 52,9 % van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen. De tewerkstelling in deze arrondissementen nam tussen 30 juni 1997 en 30 juni 1998 trager toe dan in de andere arrondissementen van West-Vlaanderen, op Diksmuide na (+1,8 %). In het arrondissement Brugge steeg het aantal bezoldigden met 2,3 %, in het arrondissement Kortrijk met 2,5 %. In absolute omvang was de toename van de bezoldigde tewerkstelling wel het grootst in deze twee arrondissementen (respectievelijk +1.966 en +2.527 werknemers). In relatieve cijfers steeg de bezoldigde werkgelegenheid in dezelfde periode echter het sterkst in het arrondissement

In absolute omvang steeg de bezoldigde tewerkstelling het sterkst in de arrondissementen Kortrijk en Brugge.

In relatieve cijfers zijn het echter de arrondissementen Tielt, Ieper en Roeselare die de sterkste groeiers zijn. Het West-Vlaamse bruto regionaal product kende een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,6 procent.

In de land- en tuinbouwsector won de West-Vlaamse groenteteelt aan belang binnen Vlaanderen.

Ondanks positieve tendensen in de sector van de zeevisserij, is de vlootomvang opnieuw fors gekrompen.

De toeristische activiteit nam in 1999 toe.

Tielt (+ 3,8 %), gevolgd door de arrondissementen Ieper (+3,7 %) en Roeselare (+3,0 %). In de arrondissementen Oostende en Veurne steeg de tewerkstelling tenslotte met respectievelijk 2,5 % en 2,7 %.

Opmerkelijk is dat de toename van de bezoldigde tewerkstelling zich zonder uitzondering voordeed in alle arrondissementen van West-Vlaanderen. In de periode 1996-97 werden de arrondissementen Kortrijk, Oostende en Veurne nog geconfronteerd met een afname van het aantal bezoldigden. In de periode 1995-96 daalde de bezoldigde tewerkstelling in de arrondissementen Brugge en Tielt.

Figuur 1 toont de evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen in de periode 1992-98 in de verschillende sectoren. Uit de figuur blijkt dat enkel de sector handel en diensten in deze periode een gestage toename van de tewerkstelling kende. De tewerkstelling in de industrie vertoont een dalende trend, al was er in de recentste periode toch een opvallende toename van de tewerkstelling. De tewerkstelling in de bouw is meer conjunctureel gebonden.

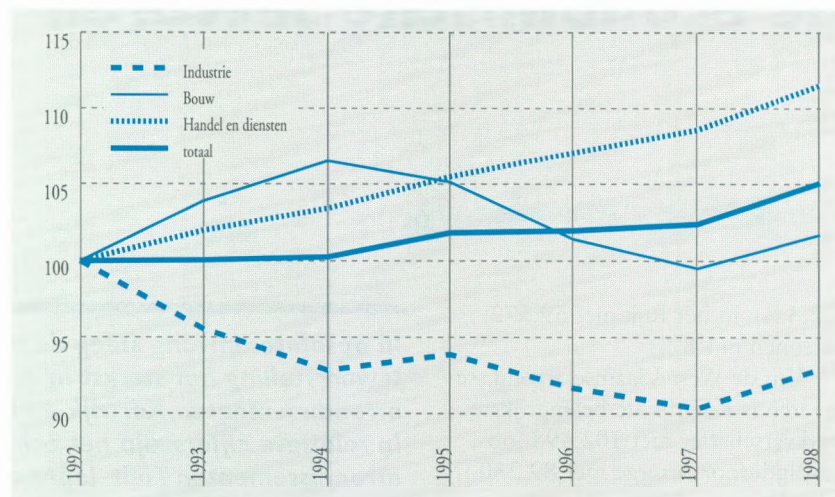
De evolutie tussen 30 juni 1997 en 30 juni 1998 per arrondissement

Tabel 2
Evolutie van het aantal bezoldigden in West-Vlaanderen,
30 juni 1997-30 juni 1998

Arrondissement	1997	1998	Aangroei	Procentuele evolutie
Brugge	87.264	89.230	1.966	2,3
Diksmuide	10.035	10.216	181	1,8
Ieper	28.383	29.434	1.051	3,7
Kortrijk	99.971	102.498	2.527	2,5
Oostende	34.726	35.580	854	2,5
Roeselare	49.858	51.346	1.488	3,0
Tielt	27.270	28.302	1.032	3,8
Veurne	15.524	15.950	426	2,7
West-Vlaanderen	353.031	362.556	9.525	2,7
Vlaamse Gewest	1.842.252	1.885.184	42.932	2,3
Rijk	3.248.216	3.307.788	59.572	1,8
Westhoek^(a)	53.942	55.600	1.658	3,1

(a) Westhoek: arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne.
BRON: RSZ.

Figuur 1
 Evolutie tussen 1992 en 1998 van de bezoldigde tewerkstelling
 in West-Vlaanderen naar sector (1992 = 100)

Bron: RSZ
 Verwerking: GOM - West-Vlaanderen

van West-Vlaanderen in de verschillende sectoren wordt weergegeven in tabel 3.

Tabel 3 toont dat West-Vlaanderen een niet te verwaarlozen toename noteerde van de industriële tewerkstelling. Het aantal tewerkgestelden in de industrie nam in West-Vlaanderen toe met 2.753 personen of 2,8 %. In het Vlaamse Gewest daarentegen, stagneerde de tewerkstelling in deze sector. Meer dan de helft van de toename in West-

Vlaanderen in de industrie situeerde zich in de sector "Elektriciteit, gas en water" (+1.576 jobs)¹.

Daarnaast was de absolute toename van de bezoldigde werkgelegenheid achtereenvolgens het belangrijkste in de metaalnijverheid (+990 jobs of +3,1 %), de voedingsnijverheid (+491 jobs of +3,6 %), de kunststoffenijverheid (+360 jobs of +10,1 %) en de textielnijverheid (+318 jobs of +1,7 %).

Daartegenover nam de tewerkstel-

ling in absolute omvang het sterkst af in de meubelnijverheid (-363 jobs of -4,8 %), de confectionnijverheid (-324 jobs of -8,7 %) en de vervaardiging van niet-metaalhoudende producten exclusief glas (-220 jobs of -7,9 %). Dit zijn ook de sectoren die de vorige jaren (periode 1994-98) het sterkst achteruitgingen.

In alle arrondissementen van West-Vlaanderen, met uitzondering van het arrondissement Diksmuide, nam de industriële tewerkstelling toe tussen 30 juni 1997 en 30 juni 1998. De sterkste relatieve toename situeerde zich in het arrondissement Oostende (+557 tewerkgestelden of +13,7 %). De toename van de industriële tewerkstelling in het arrondissement Oostende situeerde zich uitsluitend in de metaalnijverheid (+431 jobs) en de sector elektriciteit, gas en water (+156 jobs).

In het arrondissement Oostende steeg de industriële tewerkstelling in relatieve cijfers het sterkst, maar in absolute cijfers nam de industriële tewerkstelling het sterkst toe in het arrondissement Tielt (+710 jobs of +5,4 %). In Tielt is vooral de textielnijverheid verantwoordelijk voor deze sterke toename (+458 jobs). Vervolgens kenden het arrondissement Brugge (+459 jobs, met de grootste toenames in de metaalnijverheid en de sector elektriciteit,

Tabel 3
 Evolutie van het aantal bezoldigden naar sector, 30 juni 1997-30 juni 1998

Arrondissement	Landbouw ^(a)		Industrie en energie		Bouw		Handel en diensten	
	Absolute evolutie	% evolutie	Absolute evolutie	% evolutie	Absolute evolutie	% evolutie	Absolute evolutie	% evolutie
Brugge	61	6,5	459	2,9	129	3,0	1.317	2,0
Diksmuide	28	17,2	-32	-1,4	-43	-3,7	228	3,6
Ieper	50	12,4	297	3,6	113	5,3	591	3,3
Kortrijk	65	10,5	319	0,9	413	6,3	1.730	3,0
Oostende	-61	-17,3	557	13,7	-194	-9,0	552	2,0
Roeselare	15	1,6	356	2,0	15	0,4	1.102	4,0
Tielt	-32	-4,2	710	5,4	-1	0,0	355	3,2
Veurne	37	24,8	87	3,4	69	8,9	233	1,9
West-Vlaanderen	163	3,8	2.753	2,8	501	2,2	6.108	2,7
Vlaamse Gewest	687	2,6	-138	0,0	87	0,1	42.296	3,4
Rijk	912	3,0	7.215	1,1	-404	-0,2	51.849	2,2
Westhoek	115	16,1	352	2,7	139	3,4	1.052	2,9

(a) Omwille van het gering aantal bezoldigden in de landbouw maken wij voorbehoud voor de cijfers in deze sector.
 BRON: RSZ.

gas en water), het arrondissement Roeselare (+356 jobs, voornamelijk in de metaal-, de voedings- en de kunststoffennijverheid) en het arrondissement Ieper (+297 jobs, hoofdzakelijk in de voedings- en de metaalnijverheid) de belangrijkste tewerkstellingsstijging.

De bezoldigde tewerkstelling in de bouw nam in West-Vlaanderen tussen 1997 en 1998 toe met 501 personen. De belangrijkste toename (in absolute cijfers) werd genoteerd in het arrondissement Kortrijk (+413 of 6,3 %). In relatieve termen nam de tewerkstelling in de bouw het sterkst toe in het arrondissement Veurne (+69 personen of +8,9 %). Verder was er nog een toename met iets meer dan 100 personen in de arrondissementen Brugge en Ieper, terwijl in de arrondissementen Roeselare en Tielt de tewerkstelling in de bouw stagneerde. In de arrondissementen Diksmuide (-43 personen) en Oostende (-194 personen) tenslotte, nam de tewerkstelling in deze sector af.

In de handel en diensten nam de tewerkstelling tussen 30 juni 1997 en 30 juni 1998 in West-Vlaanderen toe met 6.108 personen of 2,7 %. In het Vlaamse Gewest bedroeg de toename 42.296 personen of 3,4 %. De toename van de totale tewerkstelling in het Vlaamse Gewest komt volledig op naam van de handel en diensten (98,5 % van de totale stijging). In West-Vlaanderen maakt de aangroei in de handel en diensten 64,1 % uit van de totale toename van de bezoldigde werkgelegenheid. De belangrijkste toename in absolute cijfers van de tewerkstelling in de handel en diensten situeerde zich in de arrondissementen Kortrijk (+1.730 jobs of +3 %), Brugge (+1.317 jobs of +2 %) en Roeselare (+1.102 jobs of +4 %). In relatieve cijfers was de groei in het arrondissement Roeselare het hoogst.

De stijging van de bezoldigde tewerkstelling in de handel- en dienstensector in West-Vlaanderen komt vooral op naam van de sector "onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven" (+2.205 jobs of +8,3 %) en de sector "gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (+1.880 jobs of +4,4 %). Ook in het openbaar bestuur (+785 jobs of +2,8 %), het onderwijs (+680 jobs of +2 %) en de hotels en restaurants (+417 jobs of +2,6 %) was er een aanzien-

Assemblage van *enijplotters* bij Mutoh, Oostende

lijke toename van de werkgelegenheid. Binnen de handel en diensten is vooral de evolutie in de sector van de onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven opmerkelijk. Sedert 1992 nam de tewerkstelling er toe met 9.538 personen of 49,7 %.

Nadere analyse toonde dat vooral de sector "selectie en terbeschikkingstelling van personeel" een opvallende groei noteerde. Tussen 1992 en 1998 steeg de tewerkstelling in deze sector van 8.051 naar 15.450 personen (+7.399 personen of +91,9 %).

Enquête over de industriële tewerkstelling in West-Vlaanderen

Jaarlijks organiseert de GOM - West-Vlaanderen een enquête bij de West-Vlaamse industriële bedrijven met minstens vijf tewerkgestelden. Op deze manier krijgt de GOM - West-Vlaanderen op een snelle manier inzicht in de tendensen inzake evolutie van de industriële tewerkstelling. De officiële cijfers van de RSZ worden immers steeds met enige vertraging gepubliceerd.

De respons op de enquête bedroeg 891 bedrijven die eind 1999 74.430 personen tewerkstelden. In 1998 (juni) vertegenwoordigden deze bedrijven circa 79 % van de RSZ-tewerkstelling in de West-Vlaamse industriële bedrijven met vijf tewerkgestelden en meer.

De resultaten van de enquête werden geëxtrapoleerd naar grootteklasse en naar sector (op de totale populatie van industriële ondernemingen met minstens vijf werkge-

stelden). Hierbij werd enkel rekening gehouden met bedrijven die eind 1999 nog actief waren.

Met bedrijven die hun activiteiten in West-Vlaanderen stopzetten (faillissementen of sluitingen) werd dus geen rekening gehouden.

Volgens de extrapolatie steeg de tewerkstelling in West-Vlaanderen in industriële bedrijven met minstens vijf werknemers met circa 200 personen, wat dus nagenoeg een status quo betekent. Opgesplitst naar sector bleek dat de tewerkstelling afnam in de metaalsector (-400 personen of -1,3 %), de voedingsnijverheid (-100 personen of -0,8 %), de confectienijverheid (-100 personen of -4,7 %) en de keramische nijverheid (-150 personen of -3,3 %). Aangezien de laatste twee sectoren in absolute cijfers minder personen tewerkstellen, is de relatieve afname in de sectoren groter.

Daartegenover stonden tewerkstellingsgroei in de textielnijverheid (+150 personen of +0,8 %), de houtnijverheid (+200 personen of +2,3 %) en de overige industrie² (+600 personen of +4,1 %). De grote toename in de overige industrie situeerde zich vooral in de chemische en de kunststoffennijverheid.

De analyse naar grootteklasse leerde dat de toename van de tewerkstelling zich integraal situeerde bij de ondernemingen met minder dan 500 werknemers (+1.300 personen). De grootste toename situeerde zich bij de bedrijven met 50 tot 100 werknemers (+500 personen of +3,2 %), gevolgd door de bedrijven met 20 tot 50 werknemers en de bedrijven met 200 tot 500 werknemers (elk van de groot-

teklassen +300 personen of +1,9 %). Deze toename werd echter voor een belangrijk deel tenietgedaan door een daling van de tewerkstelling bij de ondernemingen met meer dan 500 werknemers (-1.100 personen). Deze daling situeerde zich integraal bij de grootste ondernemingen (met minstens 1.000 werknemers). Bij de bedrijven met 500 à 1.000 werknemers bleef de tewerkstelling nagenoeg status quo.

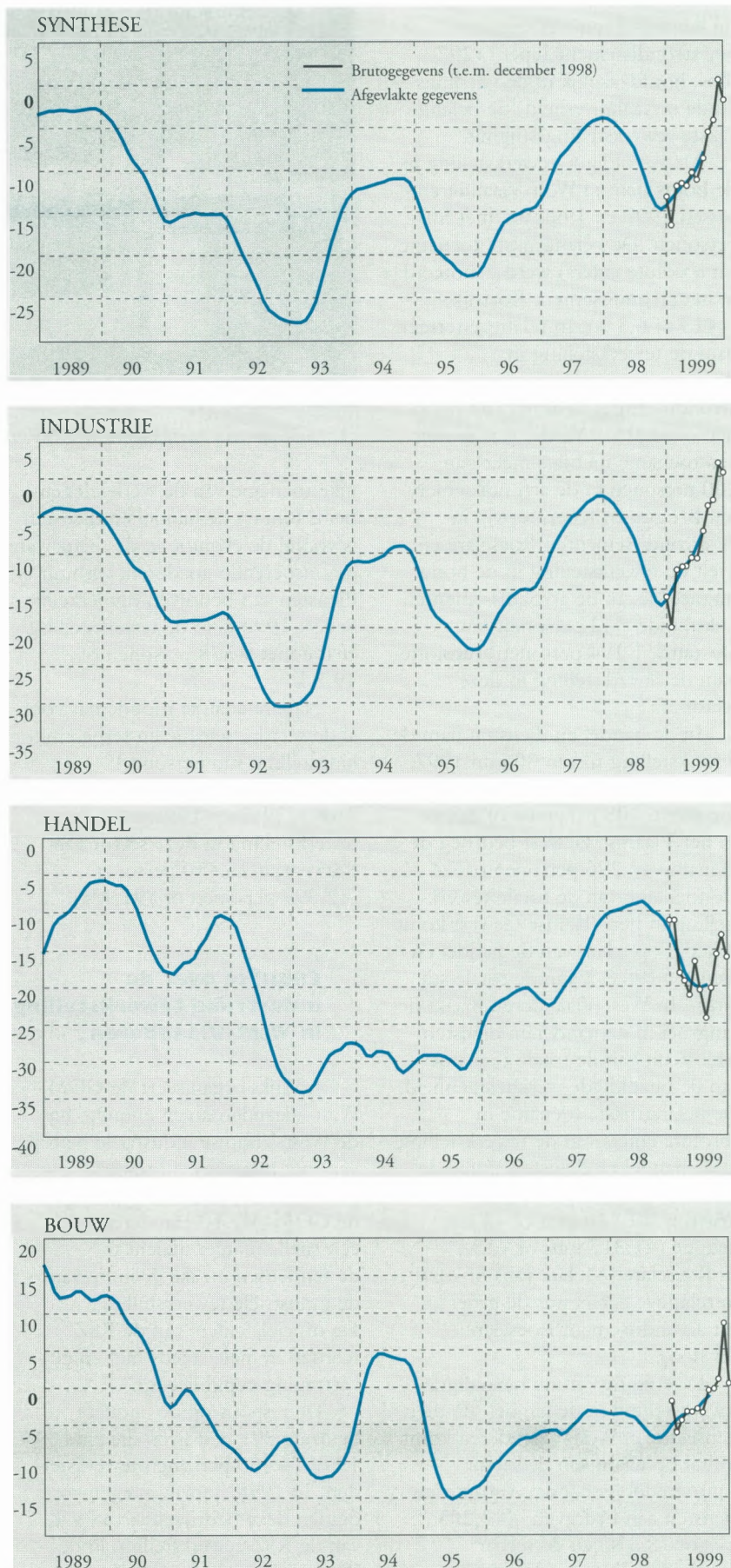
Conjuncturele situatie van West-Vlaanderen in 1999

Via de provinciale conjunctuur-indicatoren van de Nationale Bank van België (NBB), kunnen we ons een beeld vormen van de conjuncturele situatie in West-Vlaanderen. De gegevens worden door de NBB verspreid op een geaggregeerd niveau, voor de bedrijfstakken industrie, bouw en handel (aangevuld met een globale indicator). Het opstellen van de conjunctuurcurven gebeurt op basis van een enquête bij het bedrijfsleven, waarin vragen gesteld worden over de vraag, de activiteiten en de vooruitzichten. De bedrijfsleiders kunnen op de vragen antwoorden met stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief).

De bruto-indicator is het saldo van de antwoorden op deze vragen. Op basis van de brutogegevens wordt, met enkele maanden vertraging, een afgevlakte curve geconstrueerd.

De globale afgevlakte conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen (tot en met augustus 1999), die in het jaar 1998 een dalende trend vertoonde, steeg onafgebroken in 1999 (zie figuur 2). Volgens de brutogegevens van de laatste maanden zal deze trend zich nog verderzetten. Dezelfde evolutie wordt vastgesteld bij de afgevlakte curve van de industrie. De curve van de bouw viel in 1998 niet zo sterk terug en verbeterde vroeger dan de curve van de industrie of de synthetische curve (vanaf oktober 1998). De laatste drie maanden van 1999 waren de brutowaarden van de bouw positief. De curve van de handel was in 1999 neerwaarts gericht, de daling van deze curve werd reeds ingezet midden 1998. Pas in juli en augustus 1999 kwam er een stabilisatie en zelfs lichte verbetering. Ook de bru-

Figuur 2
Conjunctuurcurven West-Vlaanderen

(*) Deze subregionale ongewogen synthetische curve wordt op praktisch dezelfde wijze berekend als de gewone, gewogen nationale, synthetische curve. De basis wordt echter gevormd door de individuele antwoorden van de ondernemingen die in deze (sub) regio gevestigd zijn en ze worden ongewogen in de berekeningen opgenomen.

Bron: Conjunctuurenquêtes bij de bedrijven. Berekeningen NBB.
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen

towaarden kennen niet langer een continue verslechtering.

Toegevoegde waarde

De toegevoegde waarde wordt gedefinieerd als het verschil tussen enerzijds de waarde van de geproduceerde goederen en diensten en anderzijds de waarde van de in het productieproces verbruikte goederen en diensten. Het bruto regionaal product of de toegevoegde waarde van een gebied, bijvoorbeeld West-Vlaanderen, is de toegevoegde waarde gerealiseerd door de ingezeten productie-eenheden, en omvat dus de productieve activiteiten die in West-Vlaanderen plaatsvinden, ongeacht het feit of de productie-factoren al dan niet in West-Vlaanderen gevestigd zijn.

Tabel 4 geeft de evolutie weer van het bruto regionaal product (tegen marktprijs, in constante prijzen van 1990) en van het bruto

Jean Goddecharle, Brugge

Metafox, Ardoorie

Tabel 4
Evolutie tussen 1993 en 1997 van het BRP en het BRP per inwoner
(tegen marktprijs, in prijzen van 1990) in de provincie West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest

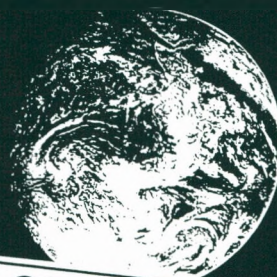
Regio	BRP 1997 (in mio fr.)	Evolutie BRP 1993-97 (in %)	BRP/inwoner 1997 (in duizend fr.)	Evolutie BRP/inwoner 1993-97 (in %)
Provincie West-Vlaanderen	761.909	+10,6	677,6	+10
Vlaamse Gewest	4.085.951	+11,8	691,9	+10,5
Verhouding West-Vlaanderen/Vlaamse Gewest	18,6 %	-1,2 ppt.	97,9 %	-0,5 ppt.

BRON: INR regionale rekeningen.
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

ZEEBRUGGE : THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47 (internationaal /3250.547.647)

bisat 050/33.78.16

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!

regionaal product per inwoner voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest over de periode 1993 tot en met 1997.

In 1997 bedroeg het bruto regionaal product in West-Vlaanderen (tegen marktprijs, in constante prijzen van 1990) 762 miljard fr. Tussen 1993 en 1997 is het bruto regionaal product in West-Vlaanderen in volume met 10,6 % gestegen. De toename in 1997 bedroeg 3,4 %, wat een groei-versnelling betekent tegenover het jaar 1996, toen de groei amper 0,6 % bedroeg.

De groei tussen 1993 en 1997 ligt in West-Vlaanderen lichtjes onder de groei van het Vlaamse Gewest, dat tussen 1993 en 1997 een groei van het bruto regionaal product van 11,8 % liet optekenen. Het aandeel van West-Vlaanderen in de bruto toegevoegde waarde tegen marktprijs, in prijzen van 1990 daalt hierdoor van 18,8 % in 1993 tot 18,6 % in 1997.

De statistieken van het bruto regionaal product (tegen marktprijs, in prijzen van 1990) op arrondissementeel niveau tonen aan dat het arrondissement Brugge de grootste toegevoegde waarde levert voor West-Vlaanderen, gevolgd door het arrondissement Kortrijk. Beide arrondissementen stonden in 1997 in voor bijna de helft (49,7 %) van het in West-Vlaanderen gerealiseerde bruto regionaal product. Het zijn echter vooral de arrondissementen Ieper, Roeselare, Tielt en Diksmuide die de sterkste groei in het bruto regionaal product laten optekenen in de periode 1993-97.

Het bruto regionaal product per inwoner (tegen marktprijs, in prijzen van 1990) bedroeg in 1997 in West-Vlaanderen 677.600 fr. tegenover 691.900 fr. in het Vlaamse Gewest. De toename sinds 1993 bedraagt 10 % in West-Vlaanderen tegenover 10,5 % in het Vlaamse Gewest. Tussen de West-Vlaamse arrondissementen zijn er aanzienlijke verschillen in het bruto regionaal product per inwoner. Het arrondissement Veurne kent in 1997 het grootste bruto regionaal product per inwoner, namelijk 800.200 fr.; het arrondissement Diksmuide kent het kleinste bruto regionaal product per inwoner, namelijk 518.200 fr. We mogen de bruto toegevoegde waarde per inwoner van een gebied echter niet interpreteren als het inkomen dat toevloet aan de inwoners van dat gebied. Immers, pende-

Tabel 5
Gemiddelde sectorale groei van het bruto regionaal product (1990-97 en 1993-97), provincie West-Vlaanderen (in %)

Sectoren	Gemiddelde jaarlijkse groei 1990-97	Gemiddelde jaarlijkse groei 1993-97
Landbouw	1,7	1,5
Industrie (inclusief bouwnijverheid)	1,3	3,2
Energetische producten	2,5	7,0
Ijzerertsen, non-ferrometaalertsen en metallurgische producten	-2,6	2,4
Mineralen en producten op basis van niet-metaalhoudende mineralen	3,9	5,8
Chemische producten	4,5	5,5
Producten uit metaal, machines, elektrotechnische installaties	-1,8	4,3
Transportmiddelen	-1,1	0,2
Voedings- en genotmiddelen	4,2	5,9
Textielproducten, leder, schoeisel, kleding	2,0	1,1
Papier, papierwaren, drukwerk	0,8	3,8
Producten van diverse industrieën	1,8	2,9
Gebouwen, weg- en waterbouwkundige werken	0,9	2,3
Handel en diensten	1,9	2,1
Handel, horeca	1,3	1,3
Vervoer en communicatie	0,2	0,2
Bank- en verzekeringswezen	3,6	2,7
Commerciële diensten:	2,8	3,7
- aan ondernemingen, onderwijs, recreatie, cultuur en personen	4,0	6,0
- aan verhuur van onroerende goederen	2,4	2,1
- aan volksgezondheid	0,3	0,6
Niet-commerciële diensten	2,0	2,0
Toegerekende productie van bankdiensten, statistische aanpassing	4,9	-0,3
Totaal	1,5	2,6

BRON: INR.
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

laars zorgen voor een toename van de bruto toegevoegde waarde van een gebied maar ze worden geteld als inwoner van een ander gebied.

In de periode 1990-97 kent het West-Vlaamse bruto regionaal product een gemiddelde jaarlijkse groei van 1,5 %. Indien we de groei over de meer recente periode 1993-97 bekijken, stellen we een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,6 % vast (zie tabel 5).

De groei is echter verschillend over de diverse sectoren. In de periode 1990-97 lag de groei van de bruto toegevoegde waarde (tegen marktprijs, in prijzen van 1990) hoger in de handel en diensten dan in de industrie. In de periode 1993-97 stellen we het omgekeerde vast: de gemiddelde jaarlijkse groei

in de industrie bedraagt 3,2 % en in de handel en diensten 2,1 %. In de landbouw bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei van het bruto regionaal product 1,5 % over de periode 1993-97.

Vergeleken met het Vlaamse Gewest kende West-Vlaanderen over de periode 1993-97 dezelfde gemiddelde jaarlijkse groei van de bruto toegevoegde waarde in de industrie; de groei in de handel lag daarentegen gemiddeld iets hoger in het Vlaamse Gewest.

Industriële sectoren die over de periode 1993-97 een sterkere gemiddelde groei kennen in West-Vlaanderen vergeleken met het Vlaamse Gewest zijn 'energetische producten', 'mineralen en producten op basis van niet-metaalhoudende

Jean Godecharle, Brugge

Assemblagelijns bij Pattyn, Brugge

mineralen', 'voedings- en genotmiddelen', 'papier, papierwaren, drukwerk', 'producten van diverse industrieën' en 'gebouwen, weg- en waterbouwkundige werken'. In de handel en dienstensector treffen we enkel een hogere gemiddelde groei aan in de commerciële diensten.

Resultaten van de expansiewetgeving

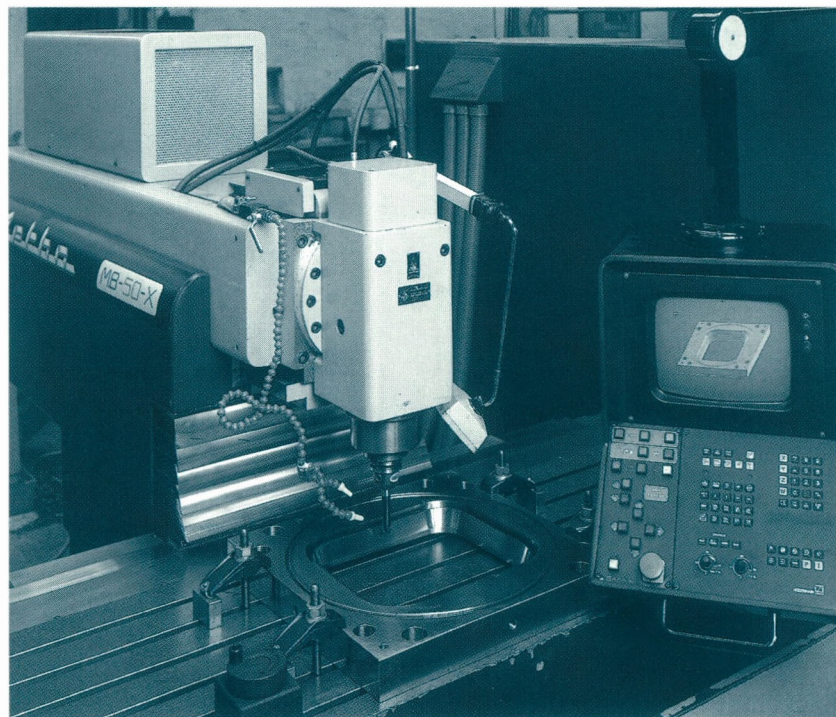
Ondernemingen die investeren in een nieuwe productie-eenheid of die bestaande werkplaatsen uitbreiden, kunnen onder bepaalde voorwaarden genieten van overheidssteun vanwege de Vlaamse regering. De steun, die zowel financieel als fiscaal kan zijn, wordt geregeld door een geheel van maatregelen beter bekend als de expansiewetgeving. De toepassing van deze wetgeving geeft meteen een zekere indicatie van de evolutie en de hoogte van de investeringen in de provincie West-Vlaanderen in vergelijking met de rest van Vlaanderen.

De resultaten voor het jaar 1999 zijn voor West-Vlaanderen zonder meer zeer goed te noemen. Het bedrag aan goedgekeurde dossiers bereikte vorig jaar bijna 26 miljard fr. en hiermee laat West-Vlaanderen alle andere Vlaamse provincies achter zich. Dit resultaat betreft zowel de wetgeving voor de grote en middelgrote ondernemingen als de KMO-wetgeving. Het investeringsbedrag is opmerkelijk vooral met betrekking tot de grote en middel-

grote bedrijven waarvan het cijfer voor West-Vlaanderen met de helft steeg. Het investeringsbedrag bij de West-Vlaamse KMO's bleef ongeveer op hetzelfde niveau. Het aantal bijkomende jobs als gevolg van deze investeringen bedraagt bijna 3.500 eenheden vooral dan bij de KMO's.

Zoals gewoonlijk is slechts een beperkt gedeelte (3,7 %) van de bedrijfsinvesteringen in West-Vlaanderen van buitenlandse oorsprong en dit in tegenstelling tot de cijfers voor Vlaanderen als geheel (13,2 %). Een bewijs temeer dat

Agila, Ieper

Jean Godecharle, Brugge

investeringen in West-Vlaanderen vooral door de plaatselijke bedrijven gebeuren, vooral dan in de arrondissementen Kortrijk en Roeselare die samen iets meer dan de helft van de investeringen naar zich toehalen.

Sectorieel bekeken is er in West-Vlaanderen een onderscheid te vinden in het investeringspatroon bij de grote en middelgrote ondernemingen in vergelijking met de kleine ondernemingen. Bij de grote ondernemingen valt het hoge bedrag op van de sectoren elektronica en voeding die merkelijk meer investeren dan de sectoren metaal en textiel, toch de grootste sectoren inzake tewerkstelling. Bij de kleine ondernemingen zijn de investeringen evenwichtiger gespreid maar ook hier is de voeding de eerste sector, gevolgd door bouw, metaal, textiel en horeca.

Oscars voor de export

Royal Export Award 1999

De prijzen die ieder jaar aan een aantal ondernemingen werden uitgereikt voor hun uitzonderlijke prestaties in verband met export, beter bekend als "Oscars voor de Export", heten vanaf jaargang 1999 "Royal Export Awards". Deze erkenning van de overheid en meer bepaald van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel, voor de inspanningen die de bedrijven doen inzake uitvoer ging in

1999 naar één West-Vlaamse onderneming, namelijk Concordia nv te Waregem.

De weverij Concordia nv is een producent van synthetische weefsels voor de kledingindustrie en kreeg de Royal Export Award in de categorie "verbruiksgoederen". De onderneming realiseert een omzet van 2,7 miljard fr. waarvan liefst 92 % wordt uitgevoerd vooral in Europa maar waarvan toch 12 % naar landen

gaat die geen lid zijn van de Europese Unie. Concordia stelt in België een 420-tal personen tewerk.

Zelfstandigen

Voor de analyse van de evolutie van het aantal zelfstandigen doen we een beroep op gegevens afkomstig van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen.

De cijfers over de evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers (uitsluitend hoofdberoepen) tussen 31 december 1997 en 31 december 1998 zijn weergegeven in tabel 6.

Op 31 december 1998 telde West-Vlaanderen 85.546 zelfstandigen en helpers. Ten opzichte van december 1997 is dit nagenoeg een status quo (een stijging met 82 zelfstandigen of 0,1 %). Ook in het Vlaamse Gewest (+0,2 %) en

Tabel 6

Evolutie van het aantal personen onder toepassing van het sociaal statuut der zelfstandigen, West-Vlaanderen, 31 december 1997-31 december 1998

	31 december 1997			31 december 1998		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Landbouw	11.031	2.901	13.932	10.720	3.057	13.777
Visserij	199	32	231	186	30	216
Primaire sector	11.230	2.933	14.163	10.906	3.087	13.993
Voedingsnijverheid	2.735	420	3.155	2.536	462	2.998
Metaalnijverheid	1.088	27	1.115	1.030	31	1.061
Hout- en meubelnijverheid	1.318	41	1.359	1.259	35	1.294
Textiel- en kledingnijverheid	507	328	835	458	314	772
Kunst- en precisienijverheid	803	135	938	762	125	887
Andere industrie	565	123	688	537	130	667
Bestuurders van vennootschappen ^(a)	3.077	1.459	4.536	3.423	1.636	5.059
Industrie	10.093	2.533	12.626	10.005	2.733	12.738
Bouwnijverheid	5.126	116	5.242	4.954	125	5.079
Secundaire sector	15.219	2.649	17.868	14.959	2.858	17.817
Vervoer	950	109	1.059	948	121	1.069
Handel	8.337	4.997	13.334	8.109	4.928	13.037
Banken, verzekeringen	1.027	517	1.544	1.004	493	1.497
Tussenhandelaars	1.815	1.194	3.009	1.747	1.164	2.911
Hotels, restaurants, koffiehuisen	2.782	2.078	4.860	2.731	2.063	4.794
Ondernemingen voor gemakkelijkheden	481	509	990	504	562	1.066
Foorkramers, marktkramers	408	187	595	395	190	585
Geneesheren, tandartsen, apothekers, veeartsen, paramedici	3.746	2.185	5.931	3.734	2.343	6.077
Privé-onderwijs, beroepen met betrekking tot wetenschap, letteren, kunsten	422	348	770	435	339	774
Advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders	875	382	1.257	883	407	1.290
Landmeters, ingenieurs, architecten	1.406	330	1.736	1.441	350	1.791
Andere diensten en vrije beroepen	5.369	3.912	9.281	5.419	3.873	9.292
Bestuurders van vennootschappen	6.195	2.872	9.067	6.510	3.043	9.553
Tertiaire sector	33.813	19.620	53.433	33.860	19.876	53.736
Algemeen totaal	60.262	25.202	85.464	59.725	25.821	85.546

(a) Inclusief bestuurders van vennootschappen in de sector vervoer en in de bouw.

BRON: Statistiek van de personen die onder de toepassing vallen van het sociaal statuut van de zelfstandigen. Rijksdienst voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen.

het Rijk (+0,1 %) was er geen noemenswaardige toename in 1998. Binnen West-Vlaanderen werden vier arrondissementen geconfronteerd met een afname. In relatieve cijfers was de afname het grootst in het arrondissement Oostende (-1,0 %), gevolgd door de arrondissementen Ieper (-0,8 %), Roeselare (-0,5 %) en Diksmuide (-0,3 %). In de arrondissementen Brugge (+1,2 %) en Tielt (+0,6 %) was er een toename van het aantal. In de arrondissementen Kortrijk en Veurne bleef hun aantal gelijk.

Tabel 6 toont dat de kleine toename van het totaal aantal zelfstandigen en helpers in 1998 een verschillende evolutie verbergt tussen mannen en vrouwen. Het aantal mannelijke zelfstandigen en helpers nam af met 537 personen (-0,9 %). Het aantal vrouwelijke zelfstandigen en helpers daarentegen nam toe met 619 personen (+2,5 %). Eind december 1998 was het grootste deel van de zelfstandigen en helpers actief in de tertiaire sector (62,8 %). De aandelen van de primaire sector, de industrie en de bouw bedroegen respectievelijk 16,4 %, 14,9 % en 5,9 %. Bij de vrouwen was het aan-

Hugo Maereens, Brugge

deel van de tertiaire sector (77 %) aanzienlijk groter dan bij de mannen (56,7 %).

In de industrie (+112 of +0,9 %) en de tertiaire sector (+303 of +0,6 %) was er in 1998 een toename van het aantal zelfstandigen en helpers. De toename in de industrie komt enkel op naam van de stijging bij de bestuurders van vennootschappen (+523 personen of

+11,5 %). In alle andere sectoren binnen de industrie daalde het aantal zelfstandigen en helpers. De afname was het grootst in de voedingsnijverheid (-157 personen), de hout- en meubelnijverheid (-65 personen) en de textiel- en kledingnijverheid (-63 personen). Ook in de tertiaire sector was er een aanzienlijke toename bij de bestuurders van vennootschappen (+486 personen of +5,4 %).

Ons land is niet rijk aan grondstoffen. Maar wat we wel hebben, is gezond verstand. En daar doen ondernemers van hier het al jaren mee.

Of hoe een klein land door zijn ondernemers een grote rol speelt op de wereldmarkt. Ze doen dat met een flinke dosis creativiteit, zin voor initiatief en heel wat durf. En met een duwtje in de rug van een financiële partner. Een partner zoals KBC Bank & Verzekering. Want ondernemers van hier, daar hebben we het voor.

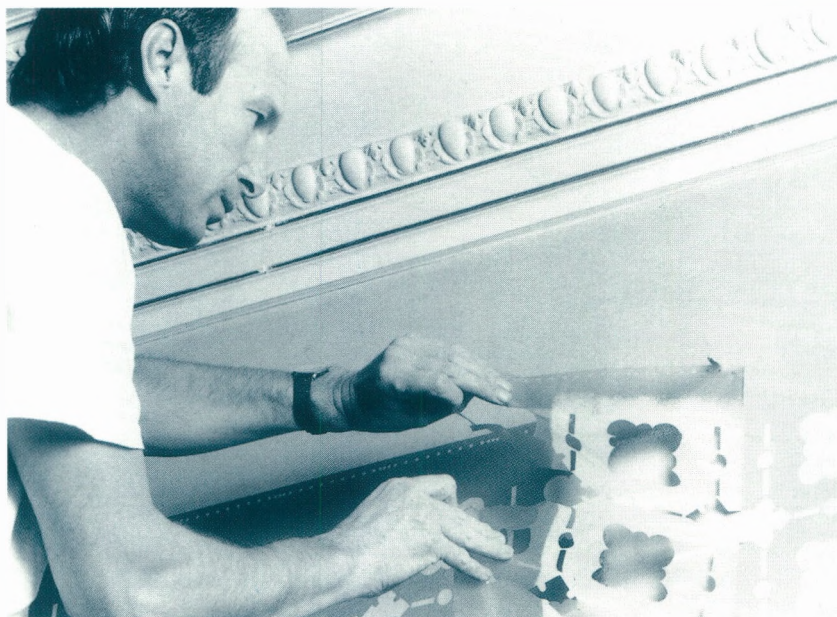
<http://www.kbc.be>

KBC BANK & VERZEKERING VERENIGT
DE KREDIETBANK, ABB-VERZEKERINGEN EN CERA BANK.

We hebben het voor u.

Hugo Maertens, Brugge

Daarnaast was de toename in absolute cijfers het grootst bij de geneesheren, tandartsen, apothekers, veeartsen en paramedici (+146 personen) en bij de ondernemingen voor gemakkelikheden (+76 personen). In een aantal subsectoren van de tertiaire sector was er echter een daling van het aantal zelfstandigen en helpers. In de handel (-297 personen) en bij de tussenhandelaars (-98 personen) was de afname het grootst, gevolgd door de hotels, restaurants en koffiehuisen (-66 personen) en de banken en verzekeringen (-47 personen).

In de bouw en de primaire sector nam het aantal zelfstandigen en helpers af in 1998. In de bouw was er een afname met 163 personen (-3,1 %), in de primaire sector bedroeg de afname 170 personen (-1,2 %).

Land- en tuinbouw

De informatie voor een bespreking van de evoluties in de land- en tuinbouwsector is afkomstig uit de jaarlijkse land- en tuinbouw tellingen. De recentste telling dateert van 15 mei 1998.

Volgens deze gegevens waren er in 1998 in West-Vlaanderen 13.470 land- en tuinbouwbedrijven. Ten opzichte van 1997 is dit een daling met 348 bedrijven of 2,5 %. De dalende trend uit de voorgaande jaren van het aantal bedrijven werd verdergezet, al was de relatieve afname wel kleiner (1993-94: -3,1 %, 1994-95: -3,0 %, 1995-96: -3,3 %, 1996-97: -2,7 %). De relatieve daling in de periode 1997-98 was in

West-Vlaanderen groter dan in het Vlaamse Gewest (-2,3 %), maar kleiner dan in het Rijk (-2,6 %). Het aandeel van West-Vlaanderen in het aantal land- en tuinbouwbedrijven van het Vlaamse Gewest (31,0 %) of het Rijk (20,5 %) bleef tussen 15 mei 1997 en 15 mei 1998 gelijk.

De globale evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven verbergt echter een verschillende evolutie naar gelang de grootte (gemeten in oppervlakte cultuurgrond) van de bedrijven. Tabel 7 toont de evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest tussen 1994 en 1998 naargelang de oppervlakte

cultuurgrond per bedrijf groter of kleiner is dan 30 ha.

Het totaal aantal bedrijven in de land- en tuinbouw nam tussen 1994 en 1998 af met ruim 1.600 eenheden. Deze daling is echter de resultante van een daling van het aantal bedrijven met een cultuuroppervlakte van minder dan 30 ha met ongeveer 2.000 eenheden (-15,5 %) en een toename van het aantal bedrijven met een cultuuroppervlakte van 30 ha en meer met circa 400 eenheden (+22,4 %). Het aandeel van de bedrijven met een cultuuroppervlakte van minder dan 30 ha daalde tussen 1994 en 1998 in West-Vlaanderen van 88,1 % naar 83,6 %. In 1994 was de gemiddelde bedrijfsoppervlakte in West-Vlaanderen 14,4 ha, in 1998 was dit 16,5 ha. Ook in het Vlaamse Gewest stellen we een tendens tot schaalvergroting vast.

De dalende trend van de tewerkstelling in de land- en tuinbouwsector van West-Vlaanderen zette zich ook in de periode 1997-98 verder. De afname was wel minder sterk dan in de twee voorgaande periodes. Tussen 1997 en 1998 daalde het aantal mannelijke bestendig tewerkgestelden in de sector met 136 personen of 1,2 % (zie tabel 8). De daling was groter dan in het Vlaamse Gewest (-0,5 %) of het Rijk (-0,7 %). In de periodes 1995-96 en 1996-97 daalde de mannelijke bestendige tewerkstelling in West-Vlaanderen telkens met 5,3 %.

Tabel 7

Evolutie van het aantal bedrijven en de oppervlakte cultuurgrond in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest naar grootteklasse, 15 mei 1994-15 mei 1998

	Aantal bedrijven		Oppervlakte cultuurgrond	
	1994	1998	1994	1998
West-Vlaanderen				
Totaal ^(a)	14.692	13.078	210.994	215.433
Waarvan : - bedrijven <30 ha	12.941	10.935	135.987	118.799
- bedrijven ≥30 ha	1.751	2.143	75.007	96.634
Vlaamse Gewest				
Totaal ^(a)	48.245	42.359	615.994	635.827
Waarvan : - bedrijven <30 ha	42.985	35.845	383.190	332.398
- bedrijven ≥30 ha	5.260	6.514	232.804	303.429

(a) Exclusief bedrijven zonder teelten.
BRON: NIS.

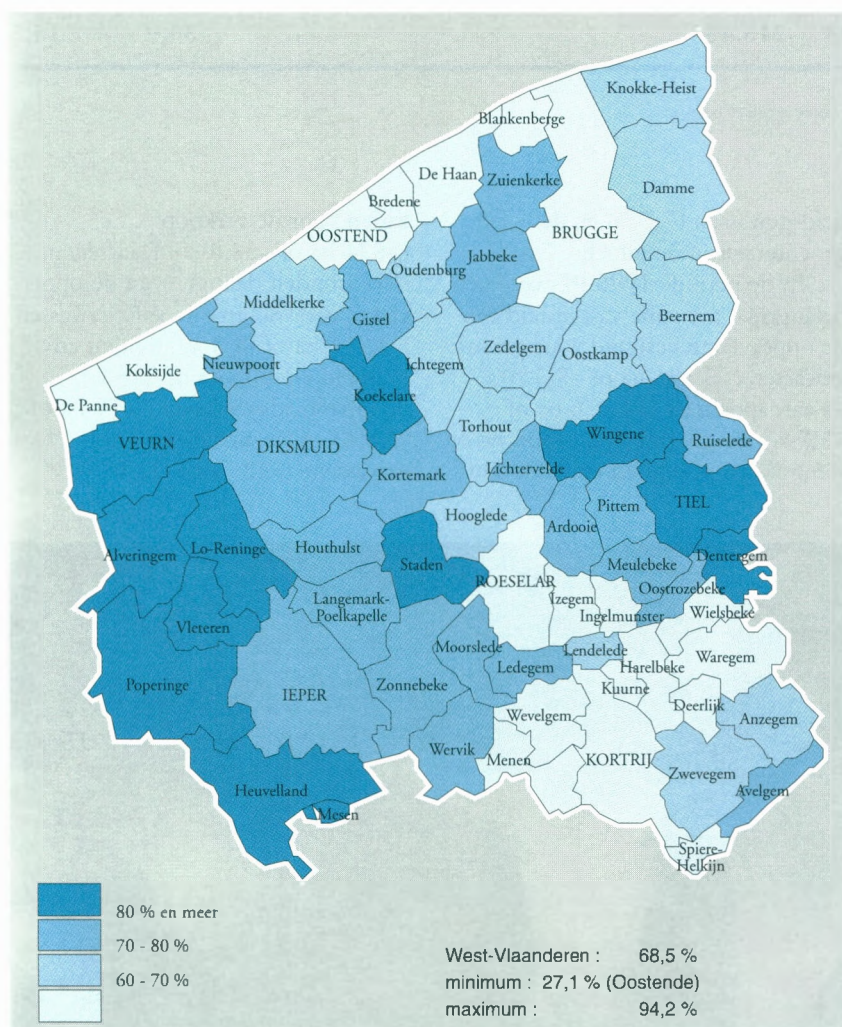

Volgens de telling van 15 mei 1998 bedroeg de totale oppervlakte cultuurgrond in West-Vlaanderen 215.433 ha. Dit is 68,5 % van de totale kadastrale oppervlakte van West-Vlaanderen³. Figuur 3 toont hoe de aandelen van de oppervlakte cultuurgrond in de kadastrale oppervlakte verschillen voor de West-Vlaamse gemeenten⁴.

De oppervlakte cultuurgrond beteeld door beroepslandbouwers en -tuinbouwers bedroeg in 1998 in West-Vlaanderen 198.465 ha of 92,1 % van de totale oppervlakte cultuurgrond in West-Vlaanderen. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedraagt 35,2 %; het aandeel in het Rijk 15,9 %.

Figuur 4 toont de verdeling van de beteelde oppervlakte in West-Vlaanderen over de verschillende teelten op 15 mei 1998. Tabel 9 geeft de evolutie weer van de verschillende teelten in de totale cultuuroppervlakte in West-

Figuur 3
Aandeel oppervlakte cultuurgrond in de totale kadastrale oppervlakte voor de West-Vlaamse gemeenten (15 mei 1998)

Bron: NIS
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Tabel 8
Bestendig tewerkgesteld in de West-Vlaamse land- en tuinbouw, 15 mei 1997-15 mei 1998 (categorieën 1 tot en met 7)

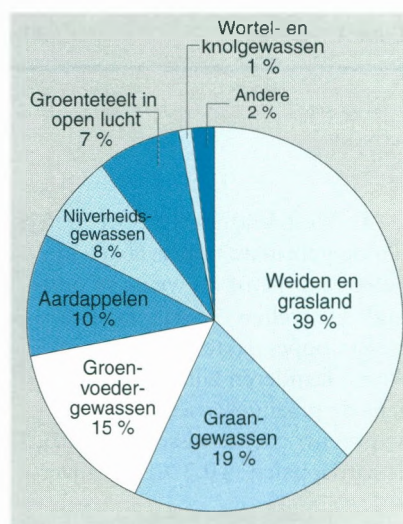
	West-Vlaanderen		Index (1997=100)		
	1997	1998	West-Vlaanderen	Vlaanderen	Rijk
Mannen	11.243	11.107	98,8	99,5	99,3
Bedrijfschouften	9.430	9.276	98,4	97,9	97,9
Gezinsleden ^(a)	1.124	1.126	100,2	109,0	108,1
Anderen	689	705	102,3	101,6	100,4
Vrouwen					
Bedrijfschouften	1.136	1.120	98,6	97,4	96,8
Anderen ^(b)	257	226	87,9	91,0	89,2

(a) Al dan niet bezoldigd.
(b) Gelet op de betrouwbaarheid van de gegevens worden de cijfers voor de vrouwelijke meewerkende gezinsleden niet vermeld.
BRON: NIS.

Vlaanderen. In de tabel kan ook teruggevonden worden wat de aandelen van de verschillende teelten

zijn in West-Vlaanderen, in deze van het Vlaamse Gewest en het Rijk.

Figuur 4
Verdeling van de beteelde oppervlakte in West-Vlaanderen op 15 mei 1998

Bron: NIS
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Hugo Maertens, Brugge

Tabel 9

Evolutie van het teeltpatroon in West-Vlaanderen, 15 mei 1997-15 mei 1998

Sector	Beteelde oppervlakte in West-Vlaanderen (in ha)		Teeltpatroon 1998 (in %)			Aandeel West- Vlaanderen in het Rijk (in %)	Aandeel West- Vlaanderen in Vlaanderen (in %)
	1997	1998	West- Vlaanderen	Het Rijk	Vlaanderen		
Weiden en grasland	81.744	80.541	37,6	38,7	45,2	33,0	13,0
Graangewassen	38.463	41.649	19,4	20,3	23,3	32,6	13,0
Groenvoedergewassen	34.891	31.980	14,9	18,9	12,8	26,9	18,2
Aardappelen	20.723	21.899	10,2	6,3	4,3	55,5	37,4
Nijverheidsgewassen	16.947	16.467	7,7	6,7	8,9	39,2	13,4
Groenteteelt in openlucht	14.609	15.434	7,2	3,8	2,4	64,7	46,5
Wortel- en knolgewassen	2.690	2.368	1,1	1,0	0,6	36,6	27,4
Pootgoed en landbouwzaden voor de verkoop	1.579	2.113	1,0	0,6	0,4	56,0	38,7
Droog geogoste peulvruchten	380	288	0,1	0,1	0,3	31,8	7,9
Teelten onder glas of plastic	456	469	0,2	0,4	0,2	21,0	20,4
Fruitteelt	425	431	0,2	2,5	1,3	2,7	2,5
Boomkwekerijen in volle grond	403	399	0,2	0,6	0,3	11,0	9,1
Andere	260	274	0,1	0,2	0,1	18,0	16,5
Totaal	213.570	214.314	100,0	100,0	100,0	34,0	15,6
Tuinbouw voor het gezin	13	12				13,5	11,1
Teeltvrij gelaten gronden ^(a)	999	1.108				20,7	7,4
Totaal	214.583	215.433				33,9	15,5

(a) Omvat de bewerkte, tijdelijk teeltvrij gelaten grond en uit productie genomen bouwland.

BRON: NIS.

In West-Vlaanderen doet 37,6 % van de gebruikte oppervlakte cultuurgrond dienst als weide of grasland. De teelten die daarnaast de meeste oppervlakte gebruiken in West-Vlaanderen zijn achtereenvolgens de graangewassen (19,4 %), de groenvoedergewassen (14,9 %), de aardappelen (10,2 %), de nijver-

heidsgewassen (7,7 %) en de groenteteelt in openlucht (7,2 %).

In de periode 1996-97 werd een belangrijke toename vastgesteld van de oppervlakte bestemd voor graangewassen (+3.186 ha of +8,3 %), de aardappelteelt (+1.176 ha of +5,7 %), de groenteteelt (+825 ha of +5,6 %) en pootgoed en landbouw-

zaden voor de verkoop (+534 ha of +33,8 %). Daartegenover stonden dalingen van de oppervlakte voor de groenvoedergewassen (-2.911 ha of -8,3 %), weiden en grasland (-1.203 ha of -1,5 %), de nijverheidsgewassen (-479 ha of -2,8 %) en de wortel- en knolgewassen (-322 ha of -12,0 %).

Jan Vernieuwe, Brugge

In vergelijking met het Vlaamse Gewest en het Rijk maken de aardappelteelt en de groenteteelt in openlucht een belangrijker aandeel uit in de teelten van West-Vlaanderen. De oppervlakte bestemd voor weiden, grasland en graangewassen is dan weer relatief belangrijker in het totaal van de teelten van het Vlaamse Gewest en het Rijk.

Uit de gegevens van de telling van 15 mei 1998 blijkt tevens dat de Vlaamse aardappelteelt en groenteteelt sterk geconcentreerd zijn in West-Vlaanderen. Maar liefst 55,5 % van de Vlaamse aardappelteelt en 64,7 % van de groenteteelt in openlucht concentreren zich in de provincie West-Vlaanderen. Ook ten opzichte van het Rijk zijn de aandelen van deze teelten relatief groot (respectievelijk 37,4 % en 38,7 %). Hetzelfde kan gezegd worden voor de productie van pootgoed en landbouwzaden voor de verkoop, al is de absolute oppervlakte van deze teelt (2.113 ha) gering: West-Vlaanderen heeft hier een aandeel van 56,0 % in Vlaanderen en 38,7 % in het Rijk. De fruitteelt, de boomkwekerijen in volle grond en de teelten onder glas of plastic zijn minder sterk aanwezig in West-Vlaanderen. Het aandeel van deze teelten in de Vlaamse oppervlaktes zijn respectievelijk slechts 2,7 %, 11,0 % en 21,0 %.

Aangezien de West-Vlaamse groenteteelt relatief belangrijk is binnen Vlaanderen, bekijken we deze teelt nog meer in detail. De oppervlakte die in West-Vlaanderen bestemd was voor groenteteelt in openlucht bedroeg in 1998 circa 15.434 ha (of zoals eerder reeds gezegd: 64,7 % van de oppervlakte voor deze teelt in gans Vlaanderen). Ten opzichte van 1997 steeg de oppervlakte voor groenteteelt in openlucht in West-Vlaanderen met 825 ha of 5,6 %. De teelten die het sterkst vertegenwoordigd zijn in West-Vlaanderen zijn: bloemkolen (2.033 ha), groen geogste erwten (2.027 ha), groen geogste stamslabonen (1.740 ha), spruitkolen (1.537 ha) en spinazie (1.478 ha), telkens teelten voor de industriële verwerking. De totale oppervlakte van de teelten voor de industriële verwerking bedraagt 10.491 ha. Dit is 68 % van de totale oppervlakte bestemd voor groenteteelt in openlucht.

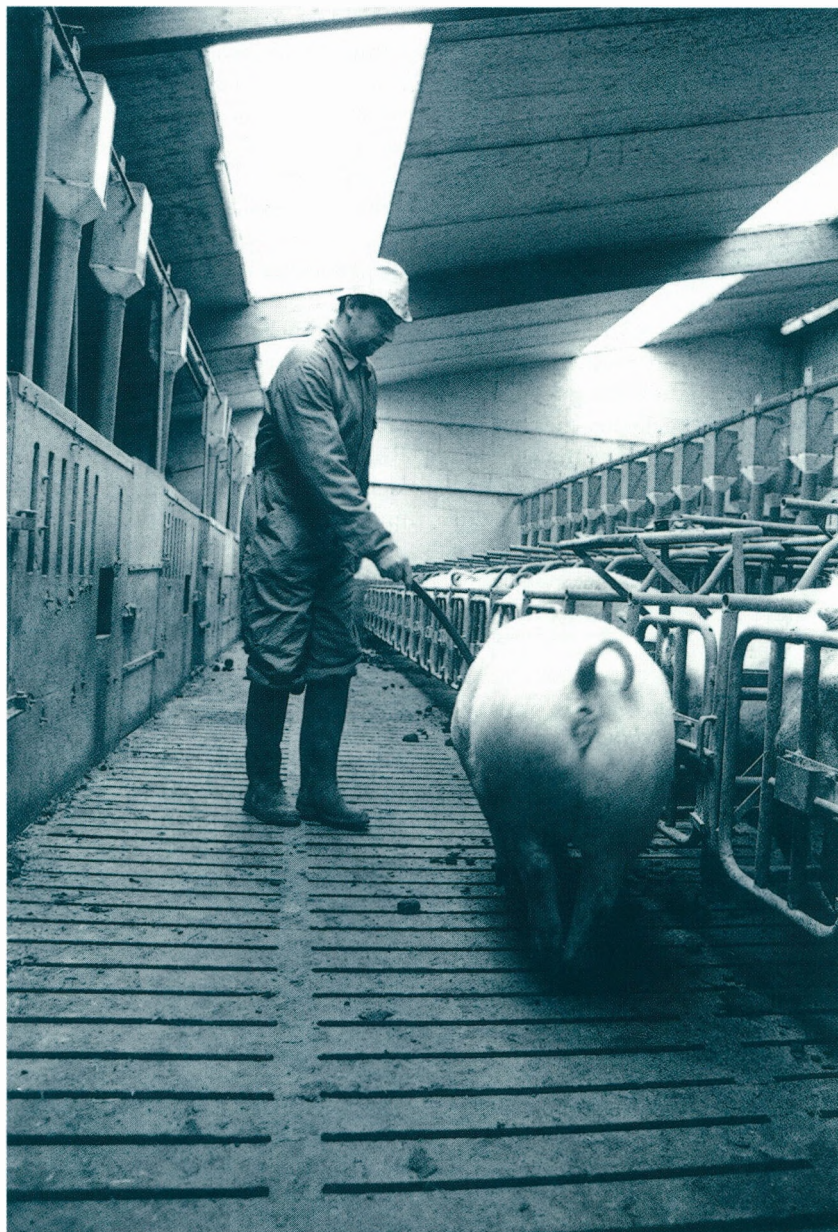
De grootste toenames in de periode 1997-98 binnen de groente-

teelt in openlucht werden vastgesteld bij de oppervlaktes voor spinazie (+340 ha), spruitkolen (+289 ha), groen geogste erwten (176 ha), bloemkolen (+144 ha), telkens voor industriële verwerking. De belangrijkste afnames situeerden zich bij de oppervlaktes voor groen geogste bonen (-90 ha), de groen geogste stamslabonen voor industriële verwerking (-51 ha), witte selder voor industriële verwerking (-43 ha) en groen geogste erwten voor vers verbruik (-41 ha). Van de totale toename aan oppervlakte voor de groenteteelt (825 ha), was 791 ha voor de intensieve groenteteelt en slechts 34 ha voor de extensieve groenteteelt. Het aandeel van de extensieve groenteteelt in de totale oppervlakte voor groenteteelt in openlucht daalde hiermee van 83,2 % in 1997 naar 79,0 % in 1998.

In 1998 was in West-Vlaanderen een oppervlakte van 503 ha bestemd

voor de sierteelt. Ten opzichte van 1997 is dit een stijging met 30 ha of 6,3 %. Het aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse sierteelt bedroeg 13,1 %, wat relatief weinig is. Meer dan 50 % van de Vlaamse sierteelt situeert zich immers in de provincie Oost-Vlaanderen. In Oost-Vlaanderen is vooral de teelt van azalea's, het kweken van sierplanten en bollen en knollen (voornamelijk begonia's) zeer belangrijk. West-Vlaanderen komt na Oost-Vlaanderen en Antwerpen (777 ha) in de rangschikking van de Vlaamse provincies.

Van de 503 ha bestemd voor de sierteelt in 1998 was 410 ha voor sierteelt in openlucht (81,5 %) en 93 ha voor sierteelt onder serres (18,5 %). De grootste oppervlaktes in West-Vlaanderen voor sierteelten in openlucht zijn voor de boomkwekerijen (waarvan sierplanten) (208 ha) en de potchrysanthen (132 ha). Bij de sierteelten onder

Hugo Maertens, Brugge

serres nemen de perk- en balkonplanten (29 ha) en de potchrysanthen (21 ha) de grootste oppervlaktes in. West-Vlaanderen is de Vlaamse provincie met de grootste oppervlakte bestemd voor potchrysanthen.

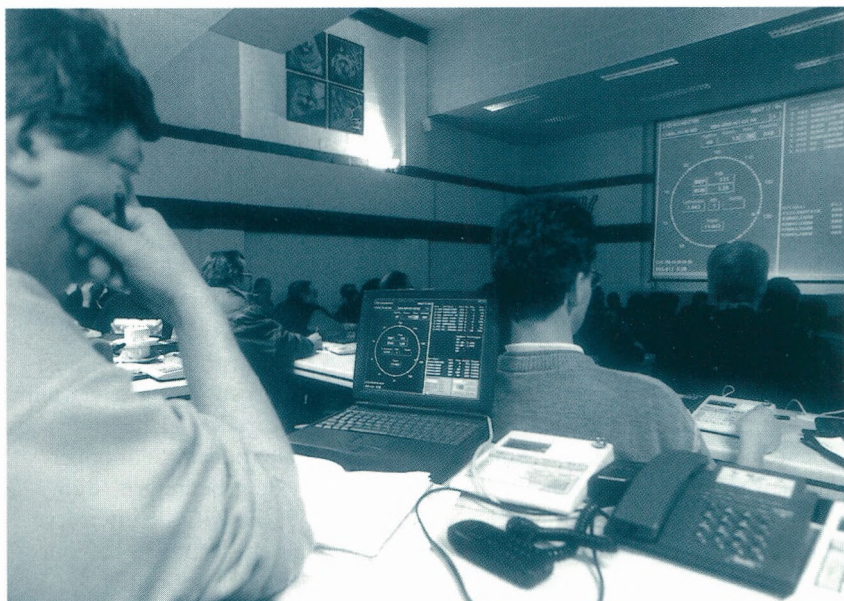
Binnen West-Vlaanderen zijn Brugge (136 ha), Kortrijk (97 ha), Tielt (79 ha), Roeselare (71 ha) en Ieper (62 ha) de arrondissementen met de grootste oppervlakte bestemd voor de sierteelt. In de andere arrondissementen, Oostende (32 ha), Diksmuide (20 ha) en Veurne (5 ha) is de oppervlakte voor de sierteelt heel wat kleiner.

In 1999 werden 18 West-Vlaamse projecten goedgekeurd in toepassing van de Europese Verordening 951/97. Het investeringsbedrag van deze projecten bedraagt bijna 67 miljoen Euro. De toegekende steun voor deze projecten beliep 17,5 miljoen Euro (of 57 % van de steun toegekend aan alle 24 Vlaamse projecten). Hiervan had 9,6 miljoen Euro betrekking op projecten die in 1996 werden ingediend, maar waarover in 1997 of 1998 nog geen definitieve beslissing kon genomen worden met betrekking tot de verhoging van het steunpercentage van 5 % naar 10 %.

Zeevisserij

De sector zeevisserij heeft het over het algemeen goed gedaan in 1999. De aanhoudende goede prijsvorming (in vergelijking met het begin van de jaren negentig) en de lage rente doen het vertrouwen en bijgevolg ook het investeringsniveau in de sector opnieuw opleven.

Niettegenstaande deze algemene positieve tendens stellen we toch

Zeebrugse Visveiling

vast dat de vlootomvang opnieuw fors is gekrompen. Het totaal aantal vissersvaartuigen onder Belgische vlag bedroeg op 31 december 1999 nog 128 (zie tabel 10 en figuur 5). Dit is 11 eenheden minder dan eind vorig jaar. De grootste vermindering deed zich voor in Oostende waar de vlootomvang met zeven eenheden terugliep. In Nieuwpoort stellen we een afname van vier vaartuigen vast. Tenslotte bleef het aantal vissersschepen in Zeebrugge en Blankenberge gelijk.

De afname van het aantal vissersvaartuigen heeft dit jaar als grootste oorzaak de wettelijke verhoging van de maximale drijfkracht van 883 KW (1.200 PK) naar 957 KW (1.300 PK) per schip. Een aantal oudere en kleinere (kust)vaartuigen (met maximum 300 PK) werden opgekocht door een grotere vloot, al dan niet in Belgische handen, die het verworven motorvermogen toevoegde aan

haar eigen vaartuigen. Dit verklaart eveneens het feit dat het totaal geïnvesteerd motorvermogen, 63.453 KW, in veel mindere mate is gedaald dan het aantal vaartuigen (-0,8 %). De totale brutotonnenmaat waarover onze vloot beschikt, bleef min of meer stabiel.

De vloottoestand op 31 december 1999 stelde ten opzichte van de einddoelstellingen van het Vierde Meerjarig Oriëntatieprogramma (MOP IV) geen problemen. De totale maximale brutotonnenmaat van 23.323 BT werd niet overschreden en dit is ook het geval voor de totale drijfkracht (67.857 KW) die onze vloot mag bezitten. Naar de verschillende segmenten (boomkorvaartuigen en demersale trawlers) die door MOP IV worden onderscheiden, rijzen op 31 december 1999 evenmin problemen. Beide segmenten blijven onder de toegestane limieten.

Tabel 10

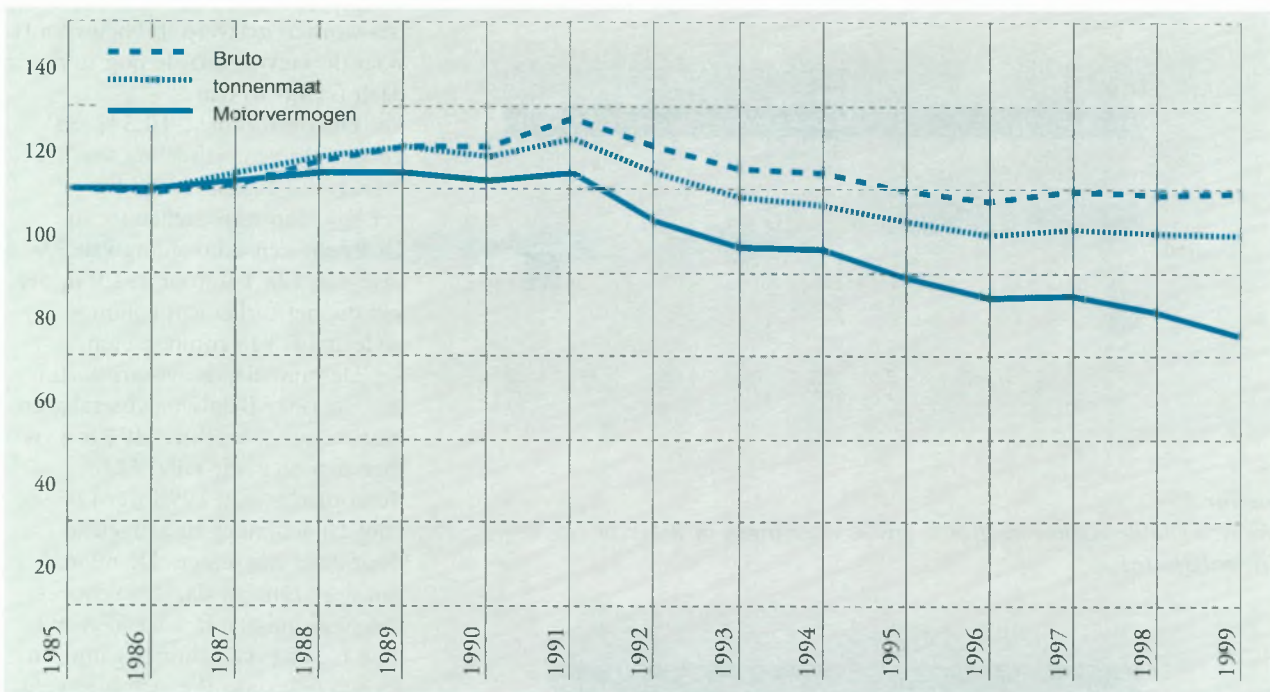
Toestand van de Belgische visserijvloot op 31 december 1998 en 1999

Haven	Totaal aantal vaartuigen		Aangemonsterde zeelieden		Brutotonnenmaat (BT)		Drijfkracht (KW)	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Zeebrugge	76	76	358	360	16.469	17.161	44.464	45.723
Oostende	39	32	139	128	4.249	3.842	13.356	12.298
Nieuwpoort	19	15	51	42	1.412	1.195	4.376	3.612
Blankenberge	3	3	14	14	537	537	1.324	1.399
Andere ^(a)	2	2	-	-	101	101	421	421
Totaal	139	128	562	544	22.768	22.836	63.941	63.453

(a) Vanaf 1994 worden de Schelde-estuarium-vissersvaartuigen meegeteld in het communautair vlootregister. Bijgevolg werden zij eveneens opgenomen in de doelstellingen van de meerjarige Oriëntatieprogramma's III en IV.

BRONNEN: Ministerie van Middenstand en Landbouw, dienst Zeevisserij en Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, bestuur van de Maritieme Zaken en van de Scheepvaart.

Figuur 5
Evolutie van de Belgische visserijvloot (1985-1998)

Bron: Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, Bestuur van de Maritieme Zaken en van de Scheepvaart
Verwerking: WES

Tabel 10 geeft voorts nog een inzicht in de evolutie van het aantal aangemonsterde zeelieden in de sector zeevisserij. De toestand is in 1999 lichtjes achteruitgegaan in vergelijking met 1998 (-3,2%). De afgemonsterde of beschikbare zeelieden waren eind 1999 in totaal met 380 personen. Dit zijn er opmerkelijk meer (+118 of +45%) dan eind 1998. Deze gegevens van de monsterrol dienen echter omzichtig te worden gehanteerd. Een vissersvaartuig dat op 31 december in de haven ligt, laat niet noodzakelijk zijn bemanning uitschrijven van de rol omwille van de administratieve rompslomp die dat met zich meebrengt. Het gaat hier

Guido Walters, Oostende

dus duidelijk om een momentopname die niet altijd de economische realiteit weergeeft. Indien we het aantal aangemonsterde zeelieden vergelijken met 10 jaar geleden, de toestand op 31 december 1989 (908 aangemonsterde zeelieden), kunnen we echter wel van een structurele daling spreken bij de potentiële bemanning van de vissersvaartuigen (-364 of -40,1%).

Alhoewel het aantal vissersvaartuigen daalde met een tiental eenheden, bleven de aanvoerhoeveelheid en de besomming gerealiseerd door Belgische vaartuigen min of meer stabiel (zie tabel 11 en figuren 6 en 7). In tonnage uitgedrukt

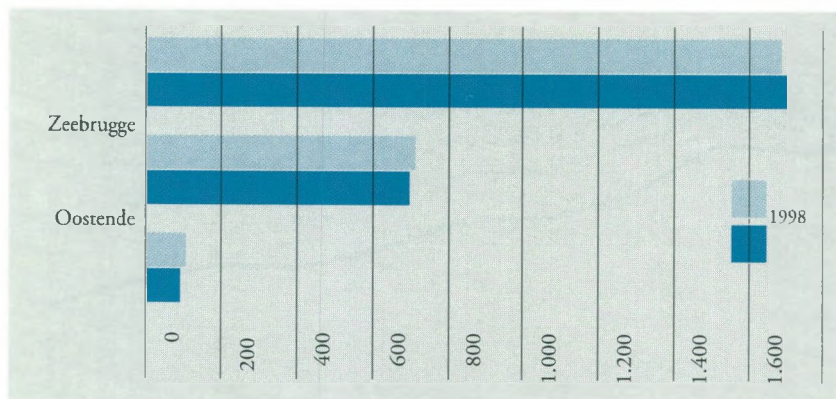
Tabel 11
Aanvoer door Belgische en vreemde vaartuigen in Belgische havens (1998-1999)

Haven	Belgische vaartuigen				Vreemde vaartuigen			
	Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in miljoen fr.)		Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in miljoen fr.)	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Zeebrugge	11.796	12.219	1.682,3	1.699,8	342	271	40,8	36,2
Oostende	5.558	5.277	711,9	696,3	108	129	20,2	20,1
Nieuwpoort	790	709	105,3	91,3	31	4	6,6	1,1
Totaal	18.144	18.205	2.499,5	2.487,4	481	404	67,6	57,4

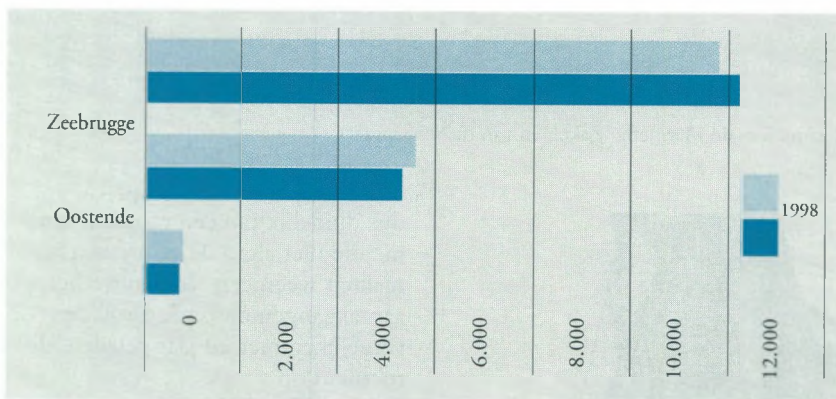
BRON: Ministerie van Middenstand en Landbouw, dienst Zeevisserij.

Figuur 6
Aangevoerde hoeveelheid vis door Belgische vaartuigen in Belgische havens
(in ton)

Figuur 7
Waarde van de visaanvoer door Belgische vaartuigen in Belgische havens
(in miljoen fr.)

Bron: Ministerie van Middenstand en Landbouw, Dienst Zeevisserij
Verwerking: WES

realiseerde de Belgische vissersvloot in de gezamenlijke Belgische vissershavens 18.205 ton vis. Dit betekent een status quo van de aangevoerde hoeveelheid vis ten aanzien van 1998. De tabel toont dat er wel onderlinge verschillen zijn op te merken tussen de verschillende havens. In Zeebrugge werd de grootste hoeveelheid vis aangeland en dit was ook in 1998 reeds het geval. De stijging ten opzichte van 1998 bedraagt er 3,6 %. De aangevoerde hoeveelheden gaan in Oostende en Nieuwpoort respectievelijk met 5,1 % en 10,3 % achteruit.

Zeebrugge blijft dus de belangrijkste vissershaven aan de Belgische kust met een totale hoeveelheid aangelande vis van 12.219 ton of 67,1 % van de totale visproductie door Belgische schepen in België aangeland. Oostende kan zijn tweede positie behouden met 5.277 ton of 29,0 % terwijl in Nieuwpoort nog slechts 3,9 % van de Belgische productie wordt gerealiseerd.

De totale omzet of de besomming die werd gehaald door

de Belgische vissersschepen in onze Belgische havens heeft ten opzichte van 1998 eveneens stand gehouden. Ze bleef gehandhaafd op hetzelfde peil als vorig jaar en bedroeg 2.487,4 miljoen fr. Intern zijn er wel enigszins veranderingen opgetreden in de gerealiseerde aanvoerwaarde per haven. Zeebrugge gaat in relatieve termen heel lichtjes vooruit (+0,1 %) terwijl voor Oostende (-2,2 %) en Nieuwpoort (-13,3 %) het relatieve verlies aan besomming groter is.

Het gemiddelde prijsniveau per kilogram geveilde vis verklaart de relatieve evoluties in de aanvoerwaarde. Globaal gezien daalde het gemiddelde prijsniveau lichtjes met 0,9 % (van 137,8 fr. naar 136,6 fr. per kg). Vandaar dat de minimale vooruitgang in het aanvoervolume toch nog resulteert in een heel kleine vermindering van de globale besomming. Voor Zeebrugge zien we naast de toename van het volume met 3,6 % een relatief kleinere toename van de besomming omwille van een daling

in het gemiddelde prijsniveau met 2,5 % (van 142,6 fr. naar 139,1 fr. per kg). De zwakste prestaties worden geleverd in Nieuwpoort waar de aanvoerwaarde nog sterker daalt (-13,3 %) dan het aanvoervolume (-10,3 %) als gevolg van een prijsdaling van 3,4 % (van 133,3 fr. naar 128,8 fr. per kg). Tenslotte stellen we in Oostende een prijsstijging van 3,0 % vast (van 128,1 fr. naar 131,9 fr. per kg) die het verlies aan volume gedeeltelijk kan compenseren.

De buitenlandse vissersvaartuigen die onze Belgische vissershavens binnenliepen, brachten 404 ton vis met zich mee (zie tabel 11). Ten opzichte van 1998 werd bijgevolg 16 % minder vis aangeland door deze vaartuigen. De waarde van deze aanvoer daalde eveneens, van 67,6 miljoen fr. naar 57,4 miljoen fr., wat een achteruitgang van 15,1 % betekent. We zien bijgevolg een lichte toename van de gemiddelde prijs per kg van 140,5 fr. naar 142,1 fr. (+1,1 %) voor de vreemde vaartuigen die hun vis aanlanden in één van de Belgische havens.

Een analyse per haven maakt duidelijk dat dezelfde evolutie als vorig jaar zich heeft doorgezet. De aanvoer en de besomming door vreemde vaartuigen loopt namelijk sterk achteruit in Zeebrugge (met respectievelijk -20,7 % en -11,3 %) en in Nieuwpoort (met -87,1 % en -83,3 %) terwijl voor Oostende de aangelande hoeveelheid verder opklimt met 19,4 %. De besomming gaat er evenwel eveneens lichtjes achteruit (-0,5 %) ondanks de sterk gestegen aanvoer. Dit wijst op een daling van de gemiddelde prijs per kg die deze buitenlandse vaartuigen in Oostende realiseerden van 187,0 fr. naar 155,8 fr. (-16,7 %). Voor alle duidelijkheid willen we hier wel wijzen op het feit dat een buitenlands vissersvaartuig niet onder Belgische vlag vaart maar wel in handen kan zijn van Belgische eigenaars. Het is evident dat in dit laatste geval buitenlandse quota worden opgevisst maar dat men deze in de mate van het mogelijke in de Belgische thuishaven komt aanlanden. Dit verklaart grotendeels de toestand in Oostende.

Voorlopige ramingen door de dienst zeevisserij in Oostende schatten dat de visaanvoer door Belgische vissersvaartuigen in het buitenland in 1999 ongeveer 7.500 ton ter waarde van 1 miljard fr. bedraagt. Bijgevolg zou de aanvoer-

hoeveelheid van de Belgische productie in het buitenland met bijna 17 % zijn gedaald terwijl de besomming grosso modo gelijk is gebleven. Daarmee wordt de stelling bevestigd dat Belgische vaartuigen naast de besparing op het aantal visdagen ook omwille van de soms hogere prijsvorming verkiezen om in het buitenland te vermarkten.

Het jaar 1999 betekende voor het Communautair Programma voor Structurele Bijstand in de sector visserij een actieve afsluiting van het lopende programma (1994-99, Verordening 2468/98). Van de 121 projecten die werden ingediend, zijn er 116 van West-Vlaamse bodem. Niet alleen werden de in 1999 ingediende projecten grotendeels betoelaagd, ook 11 projecten uit 1998 dienden nog betoelaagd te worden.

Veertien dossiers voor de nieuwbouw van vissersvaartuigen en maar liefst 71 moderniseringsprojecten konden rekenen op samen 8,85 miljoen Euro of bijna 357 miljoen fr. aan Europese steun. De havenuitruistingsprojecten, een 23-tal, kregen zo'n 1,1 miljoen Euro of 45,75 miljoen fr. steun toegekend. Tenslotte waren er nog acht projecten binnen het domein van de verwerking en afzet van visserijproducten die goed waren voor een steunbedrag van 2,2 miljoen Euro of omgerekend 88,4 miljoen fr. Dit komt voor de provincie West-Vlaanderen neer op een totaal bedrag van 12.175.020 Euro of zo'n 491 miljoen fr. Europese middelen.

Ook het volgende 'Communautair Programma voor Structurele Acties in de Belgische Zeevisserijsector, 2000-2006

(Verordening 2792/1999)' brengt verdere perspectieven voor investeringen in de sector met zich mee.

Verloop van het toeristisch seizoen 1999

Het niveau van de West-Vlaamse economie wordt eveneens bepaald door de toeristische activiteit in de regio. Schommelingen in de toeristische activiteit hebben een duidelijke weerslag op de welvaart in West-Vlaanderen. De toeristische index van WES is een maatstaf om deze schommelingen te meten.

Deze toeristische index gaat de procentuele verandering van de toeristische activiteit tijdens een bepaalde maand na in vergelijking met dezelfde maand van het vorige jaar. WES maakt deze index op voor

CARL ADAMS NV

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESLARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

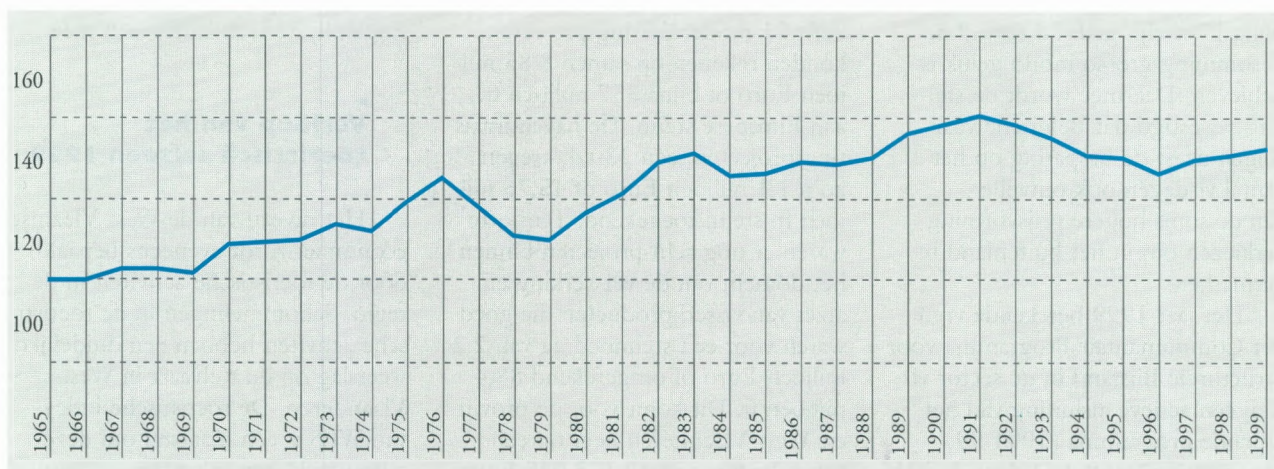
Brusselle Enterprises nv

Westendelaan 1, 8620 Nieuwpoort
Tel. 058/23.25.13
Fax 058/23.05.76

Aanneming van draai-, frees-, slijp- en kotterwerk,
zowel conventioneel als op CNC-machines
Vol- en halfautomatisch lassen

Figuur 8 Het verloop van de toeristische index op het niveau West-Vlaanderen 1965-1999, 1965=100, WES

de maanden mei tot en met september voor de Kust, Brugge, het Achterland en West-Vlaanderen in zijn totaliteit.

Deze maatstaf werd reeds ontwikkeld in het begin van de jaren zestig en sindsdien verfijnd en aangepast aan de noden van de moderne economie. Deze permanente registratie laat toe om het niveau van de toeristische activiteit over meer dan 30 jaar te volgen.

In 1999 kende de toeristische index een toename van 1,4 % in vergelijking met 1998. Als we 1965 als basisjaar (100) nemen, noteren we voor 1999 een index van 132,3. Dit betekent een toename van de toeristische activiteit met 32,3 % sedert 1965. De globale evolutie is de resultante van ups en downs.

Figuur 8 illustreert deze evolutie. Deze figuur laat tevens zien dat 1991 het sterkste toeristische seizoen kende (140,2). Daarna volgden een aantal jaren met een mindere activiteit, met 1996 als dieptepunt. Hier viel de activiteit terug op het niveau van 1985. Sinds 1997 merken we evenwel een heropleving van de toeristische activiteit in West-Vlaanderen.

Tabel 12 geeft de maandelijkse evolutie weer van de toeristische index. Zo zien we dat mei, juli en september een stijging van de toeristische activiteit ondervinden tot 5 % terwijl de maanden juni en augustus voor een kleine terugval zorgden van respectievelijk 1,6 % en 2 %. De resultaten van de opeenvolgende maanden zijn als volgt: mei +3,2 %, juni -1,6 %, juli +5 %, augustus -2 %, september +3,8 %. Het voorseizoen (mei en juni) stabiliseert zich (+0,3 %).

Zoals hoger vermeld wordt West-Vlaanderen opgesplitst in drie

Tabel 12

Evolutie van het toeristisch seizoen 1999 ten opzichte van het toeristisch seizoen 1998, per maand, WES (in %)

Maand	Evolutie 1999 ten opzichte van 1998
Mei	+3,2
Juni	-1,6
Voorseizoen	+0,3
Juli	+5,0
Augustus	-2,0
September	+3,8
Seizoen	+1,4

toeristische zones, namelijk de Kust, Brugge en het Achterland.

De evolutie was niet dezelfde in deze drie toeristische gebieden.

De Kust en het Achterland kenden

elk een positieve evolutie van respectievelijk 1,8 % en 6,4 %. Brugge ondervond dit jaar een daling in de toeristische activiteit van 4,3 %.

Het opvangcentrum voor aangespoelde zeehonden van het Sea Life Centre te Blankenberge

Binnen elke toeristische zone kunnen we verschillende meetposten onderscheiden. Tabel 13 geeft de procentuele evolutie per hoofdklasse van de index. Binnen de rubriek Kust stijgt het gebruik van openbare voorzieningen met 6,3 %, de handelsactiviteit neemt met 4,9 % toe en de verkeersdrukte met 4,8 %. Anderzijds treden er kleine dalingen op bij de overnachtingen (-2,6 %) en bij de rubriek ontspanning en recreatie (-3,6 %).

Wanneer we de meetpost overnachtingen aan de Kust bekijken zien we dat de hotelsector met 2,6 % stijgt. De campingsector ondervindt eveneens een stijging van 4 %. Het appartementstoerisme en de inrichtingen voor sociaal toerisme kenden daarentegen een daling van respectievelijk -5,3 % en -1,2 %. De maand mei was nochtans een sterke maand voor de verhuurkantoren aan de Kust (+9,8 %).

In Brugge zijn zowel de overnachtingen als de recreatiesector gedaald met respectievelijk -3,7 % en -4,9 %.

Het positieve resultaat van de regio Achterland is zowel een gevolg van een groei van de recreatievoorzieningen (+8,7 %) als van een groei van de overnachtingen (+4,0 %).

- 1 De verdubbeling van het aantal banen in de sector "elektriciteit, gas en water" is volledig te verklaren door een gewijzigde aangifte bij de RSZ. In realiteit was er geen verdubbeling, maar eerder een stabilisatie van het aantal jobs in deze sector.
- 2 Onder "overige industrie" in West-Vlaanderen werden in de verwerking van de industriële enquête volgende

Tabel 13

Evolutie van het toeristisch seizoen 1999 ten opzichte van het toeristisch seizoen 1998, per hoofdklasse, WES (in %)

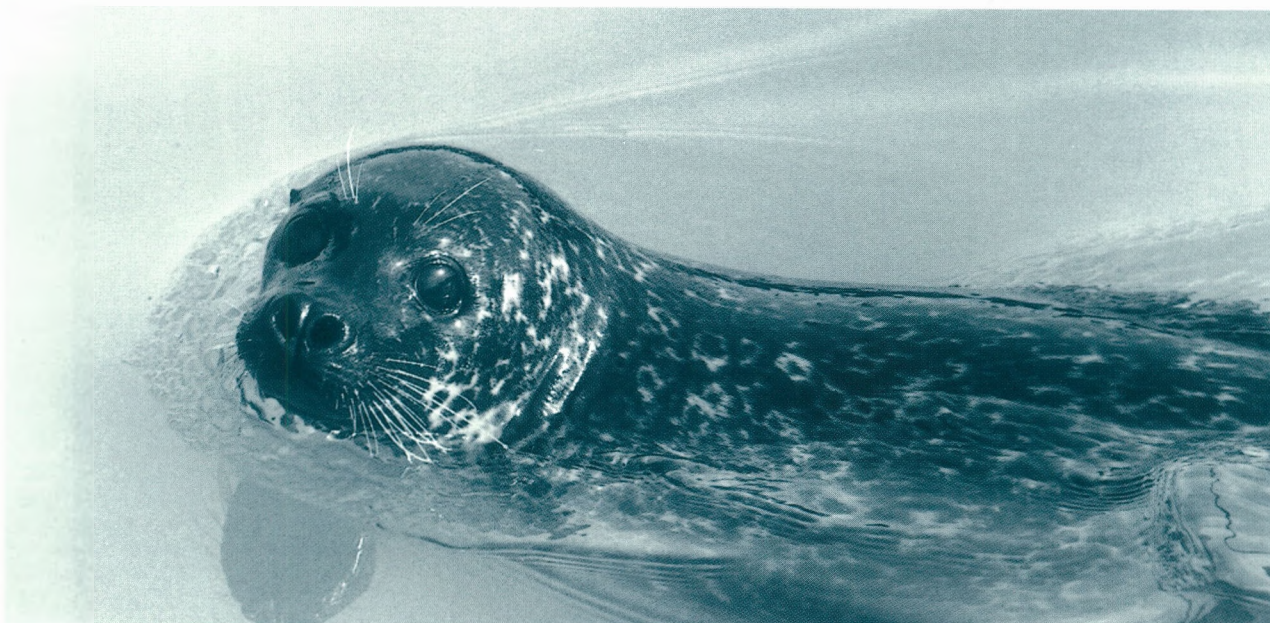
Hoofdklasse	Evolutie 1999-1998
Toeristische activiteit Kust	
Overnachtingen	-2,6
Verkeersdrukte	+4,8
Handelsactiviteit	+4,9
Ontspanning en recreatie	-3,6
Openbare nutsvoorzieningen	+6,3
Totaal Kust	+1,8
Toeristische activiteit Brugge	
Overnachtingen	-3,7
Recreatie	-4,9
Totaal Brugge	-4,3
Toeristische activiteit Achterland	
Overnachtingen	+4,0
Recreatie	+8,7
Totaal Achterland	+6,4
Algemeen totaal	+1,4

- sectoren ondergebracht: dranknijverheid, tabaksnijverheid, bontnijverheid, leernijverheid, vervaardiging van schoenen, papier- en kartonnijverheid, uitgeverijen en drukkerijen, chemische en kunststoffennijverheid, vervaardiging van glas, bewerking van edelstenen en vervaardiging van juwelen, muziekinstrumenten, sportartikelen, spellen en speelgoed en overige.
- 3 Volgens deze bron zou de oppervlakte cultuurgrond in West-Vlaanderen (en ook in het Vlaamse Gewest) groter

geworden zijn.

- 4 Voor de gemeente Dentergem was het aandeel cultuurgrond in de totale kadastrale oppervlakte van de gemeente bij de telling van 15 mei 1998 groter dan 100%, wat in principe onmogelijk is. De verklaring ligt eventueel in het feit dat de telling gebeurt naar bedrijfszetel en niet naar bedrijfsvestiging, al kan dit niet met volledige zekerheid gezegd worden. Het NIS zal bij de volgende tellingen trachten dit euvel recht te zetten.

Het Sea-life Centre te Blankenberge

Jan Vernieuwe, Brugge

Werkloosheid en grensarbeid

Werkloosheid

Het Bureau van de Statistiek van de Europese Unie definieert werklozen als personen zonder werk, die actief op zoek zijn naar betaald werk en die onmiddellijk voor de arbeidsmarkt beschikbaar zijn. Deze definitie komt in België overeen met het begrip van de niet-werkende werkzoekenden. Tot deze niet-werkende werkzoekenden behoren de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, de jongeren in wachttijd, de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Bij deze niet-werkende werkzoekenden tellen we nog de oudere niet meer werkzoekende werklozen.

Tabel 14 toont het jaargemiddelde van de werkloosheid in 1998 en 1999. In 1999 kende West-Vlaanderen 44.811 werklozen, het Vlaamse Gewest 272.209 en het Rijk 647.803. In vergelijking met 1998 kent de werkloosheid in West-Vlaanderen een daling met 1.299 personen of 2,8 %. De procentuele daling is kleiner dan in het Vlaamse Gewest (-5,6 %) en in het Rijk (-3,5 %).

Met uitzondering van het arrondissement Ieper kennen alle West-Vlaamse arrondissementen een daling van het aantal werklozen. De daling is het grootst in het arrondissement Brugge. Tussen 1998 en 1999 daalde de werkloosheid in dit arrondissement met 707 personen of met 5,8 %. Brugge is het enige West-Vlaamse arrondisse-

Het aantal werklozen daalde in alle West-Vlaamse arrondissementen met uitzondering van het arrondissement Ieper.

ment waar de werkloosheid sneller daalt dan in het Vlaamse Gewest. In de arrondissementen Veurne (-4,9 %) en Diksmuide (-4,2 %) ligt de procentuele daling van de werkloosheid onder het cijfer van het Vlaamse Gewest maar de daling is wel groter dan in het Rijk. In de arrondissementen Kortrijk (-2,7 %), Oostende (-2,1 %), Roeselare (-1,8 %) en Tielt (-1,2 %) is de daling van de werkloosheid kleiner dan in het Rijk. Er is één West-Vlaams arrondissement - namelijk Ieper - dat tussen 1998 en 1999 een toename van de

Tabel 14
Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen per arrondissement ^(a), jaargemiddelde 1998 en 1999

Arrondissement	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	1998	1999	% evol.	1998	1999	% evol.	1998	1999	% evol.
Brugge	5.320	5.200	-2,3	6.865	6.278	-8,6	12.185	11.478	-5,8
Diksmuide	709	717	1,1	935	858	-8,2	1.644	1.575	-4,2
Ieper	1.574	1.725	9,6	2.630	2.633	0,1	4.204	4.358	3,7
Kortrijk	4.154	4.245	2,2	6.675	6.296	-5,7	10.829	10.541	-2,7
Oostende	3.635	3.632	-0,1	3.818	3.662	-4,1	7.453	7.294	-2,1
Roeselare	1.854	1.911	3,1	3.050	2.907	-4,7	4.904	4.818	-1,8
Tielt	968	982	1,4	1.622	1.576	-2,8	2.590	2.558	-1,2
Veurne	1.048	1.032	-1,5	1.253	1.157	-7,7	2.301	2.189	-4,9
West-Vlaanderen	19.262	19.444	0,9	26.848	25.367	-5,5	46.110	44.811	-2,8
Kustarrondissementen	10.003	9.864	-1,4	11.936	11.097	-7,0	21.939	20.961	-4,5
Overig West-Vlaanderen	9.259	9.580	3,5	14.912	14.270	-4,3	24.171	23.850	-1,3
Westhoek	3.331	3.474	4,3	4.818	4.648	-3,5	8.149	8.122	-0,3
Vlaamse Gewest	126.594	122.247	-3,4	161.817	149.962	-7,3	288.411	272.209	-5,6
Rijk	310.639	302.453	-2,6	360.841	345.350	-4,3	671.480	647.803	-3,5

(a) EU-definitie, inclusief oudere werklozen.
BRON: RVA.

werkloosheid kent, dit ten gevolge van een tijdelijke werkloosheid in een groot bedrijf. De stijging bedraagt 3,7 %. Tussen 1997 en 1998 kende dit arrondissement nog een daling van de werkloosheid van 6,5 %. Dat de toename van de werkloosheid in het arrondissement Ieper een tijdelijk fenomeen is blijkt uit de vaststelling dat de werkloosheid er vanaf oktober 1999 opnieuw sterk is beginnen dalen.

Uit de verdeling van de werkloosheidscijfers naar geslacht blijkt dat in 1999 bijna 57 % van de werklozen in West-Vlaanderen vrouwen zijn tegenover 43 % mannen. De oververtegenwoordiging van de vrouwen in de werkloosheid is vooral zichtbaar in de arrondissementen Tielt, Ieper, Roeselare en Kortrijk. In deze arrondissementen is het aandeel van de industriële tewerkstelling - met sectoren die typische mannensectoren zijn - in de totale tewerkstelling nog relatief groot. In het arrondissement Oostende daarentegen is de tertiaire sector sterker ontwikkeld. Deze dienstensector biedt meer kansen voor vrouwen dan de meeste industriële sectoren. Het

relatief laag aandeel van de vrouwen in de werkloosheid in het arrondissement Oostende kan hierdoor voor een stuk verklaard worden.

We stellen vast dat de werkloosheidsolutie in alle West-Vlaamse arrondissementen en ook in het Vlaamse Gewest en het Rijk gunstiger is bij de vrouwen dan bij de mannen. De mannelijke werkloosheid kent in bepaalde West-Vlaamse arrondissementen en in West-Vlaanderen als geheel zelfs een toename. Tussen 1998 en 1999 neemt de mannelijke werkloosheid in West-Vlaanderen toe met 182 personen of 0,9 %. De toename is vooral groot in het arrondissement Ieper, waar de werkloosheid onder de mannen toeneemt met 151 personen of 9,6 %. In het arrondissement Roeselare stijgt de mannelijke werkloosheid met 3,1 % en in het arrondissement Kortrijk met 2,2 %. Het zijn enkel de arrondissementen Brugge (-2,3 %), Veurne (-1,5 %) en Oostende (-0,1 %) waar de werkloosheid onder de mannen daalt. De werkloosheid onder de vrouwen neemt in West-Vlaanderen af met 1.481 personen of 5,5 %. De procentuele daling van

de werkloosheid bij de vrouwen is kleiner dan in het Vlaamse Gewest (-7,3 %) maar groter dan in het Rijk (-4,3 %). Vooral in de arrondissementen Brugge (-8,6 %), Diksmuide (-8,2 %) en Veurne (-7,7 %) is de daling van de vrouwelijke werkloosheid aanzienlijk. Het arrondissement Ieper kent een lichte toename van het aantal vrouwelijke werkzoekenden (+0,1 %). Het is het enige West-Vlaamse arrondissement dat geen daling van de vrouwelijke werkloosheid kent.

In tabel 15 tonen we de evolutie van de werkloosheidsdruk tussen 1998 en 1999. De werkloosheidsdruk meet de totale werkloosheid (EU-definitie + ouderen) in verhouding tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd. De beroepsactieve leeftijd bedraagt 20 tot en met 64 jaar voor de mannen en 20 tot en met 59 jaar voor de vrouwen. De werkloosheidsdruk is met andere woorden een maatstaf voor de kans die de beroepsactieve bevolking heeft om werkloos te worden.

Uit de tabel blijkt dat de werkloosheidsituatie in de provincie West-Vlaanderen minder problema-

Tabel 15

Evolutie van de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen per arrondissement (in %) ^(a), jaargemiddelde 1998-99

Arrondissement	Aantal mannelijke werklozen per 100 mannen van 20 tot en met 64 jaar		Aantal vrouwelijke werklozen per 100 vrouwen van 20 tot en met 59 jaar		Aantal werklozen per 100 mannen van 20 tot en met 64 jaar en per 100 vrouwen van 20 tot en met 59 jaar	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Brugge	6,5	6,4	9,5	8,7	7,9	7,5
Diksmuide	5,0	5,1	7,8	7,2	6,3	6,0
Ieper	5,1	5,6	10,0	10,0	7,4	7,6
Kortrijk	4,9	5,0	9,1	8,6	6,9	6,7
Oostende	8,7	8,7	10,4	10,0	9,5	9,3
Roeselare	4,4	4,5	8,3	7,9	6,2	6,1
Tielt	3,7	3,7	7,2	7,0	5,3	5,2
Veurne	6,6	6,5	8,9	8,2	7,7	7,3
West-Vlaanderen	5,7	5,8	9,1	8,6	7,3	7,1
Kustarrondissementen	7,2	7,1	9,7	9,0	8,4	8,0
Overig West-Vlaanderen	4,7	4,8	8,7	8,3	6,5	6,5
Westhoek	5,5	5,7	9,2	8,9	7,2	7,2
Vlaamse Gewest	7,0	6,8	10,1	9,4	8,5	8,0
Het Rijk	10,2	9,9	13,1	12,5	11,6	11,1

(a) EU definitie, inclusief oudere werklozen.
BRON: RVA.

Tabel 16

Evolutie van het aandeel van de jeugdwerkloosheid in de totale werkloosheid in West-Vlaanderen, verdeling volgens arrondissement ^(a), jaargemiddelde 1998 en 1999 (in %)

Arrondissement	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Brugge	27,3	29,3	20,7	21,5	23,3	24,8
Diksmuide	28,0	30,3	25,2	25,1	26,2	27,0
Ieper	33,3	35,9	24,7	24,2	27,5	28,4
Kortrijk	30,0	32,9	23,5	25,1	25,8	28,1
Oostende	25,6	25,9	21,3	22,1	23,2	23,9
Roeselare	32,4	33,1	24,0	24,8	26,8	27,8
Tielt	28,0	31,9	22,8	25,0	24,4	27,2
Veurne	24,9	27,2	22,6	21,8	23,6	24,2
West-Vlaanderen	28,3	30,3	22,6	23,4	24,7	26,2
Kustarrondissementen	26,4	27,9	21,1	21,7	23,3	24,4
Overig West-Vlaanderen	30,7	33,2	23,9	24,9	26,2	27,9
Westhoek	29,4	32,0	24,2	23,8	26,1	26,9
Vlaamse Gewest	27,7	28,2	22,1	22,3	24,4	24,7
Het Rijk	25,8	26,1	23,0	23,1	24,3	24,4

(a) EU-definitie.
BRON: RVA.

tisch is dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk. Zowel in 1998 als in 1999 ligt de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen, zowel bij de mannen als de vrouwen, lager dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk.

In 1999 bedroeg de totale werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen 7,1 %, tegenover 8 % in het Vlaamse Gewest en 11,1 % in het Rijk.

De daling van de werkloosheidsdruk tussen 1998 en 1999 is wel kleiner in West-Vlaanderen

(-0,2 %-punt) dan in het Vlaamse Gewest (-0,5 %-punt) en in het Rijk (-0,5 %-punt). Met uitzondering van het arrondissement Ieper, dat een toename van de totale werkloosheidsdruk tussen 1998 en 1999 laat optekenen, kennen alle andere West-Vlaamse arrondissementen een daling van die werkloosheidsdruk.

De hoogte van de werkloosheidsdruk verschilt evenwel tussen de West-Vlaamse arrondissementen onderling. De werkloosheidsdruk ligt het laagst in het arrondissement Tielt en bedraagt 5,2 %. Ook de arrondissementen Roeselare (6,1 %), Diksmuide (6 %) en Kortrijk (6,7 %) kennen een relatief lage werkloosheidsdruk. De hoogste werkloosheidsdruk is waar te nemen in

Patrick Vanherpe & Partners bvba

- ADVIES IN RISICOBEBEERSING VOOR KMO
- RISICOBEBEER VOOR KMO EN PARTICULIEREN
- ADVIES BIJ SCHADEREGELING

Jan Breydellaan 26

8500 Kortrijk, Tel. (056)22 08 72

Fax: (056)22 95 14

E-mail: vanherpe.partners@compaqnet.be

het arrondissement Oostende (9,3 %).

Indien we de werkloosheidsdruk opsplitsen naar geslacht zien we dat de werkloosheidsdruk bij de vrouwen veel hoger ligt dan bij de mannen. West-Vlaanderen kende in 1999 een mannelijke werkloosheidsdruk van 5,8 % en een vrouwelijke van 8,6 %. In vergelijking met 1998 kent de mannelijke werkloosheidsdruk wel een lichte toename, terwijl de vrouwelijke een aanzienlijke daling ondergaat. In het Vlaamse Gewest en in het Rijk kennen zowel de mannelijke als de vrouwelijke werkloosheidsdruk een daling. De druk ligt echter zowel voor de mannen als voor de vrouwen hoger dan in West-Vlaanderen.

Tabel 16 toont een evolutie van het aandeel van de jeugdwerkloosheid in de totale werkloosheid. Met jeugdwerklozen bedoelen we de werklozen met leeftijd beneden 25 jaar. De werkloosheid werd hier berekend volgens de EU-definitie, dus zonder de oudere werklozen. In 1999 bedroeg het aandeel van de jongeren in de werkloosheid in West-Vlaanderen 26,2 %.

In het Vlaamse Gewest had 24,7 % van de werklozen een leeftijd beneden 25 jaar en in het Rijk 24,4 %. Ten opzichte van 1998 is het aandeel van de jongeren in de totale werkloosheid in West-Vlaanderen met 1,5 %-punt toegenomen. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was de toename beperkter.

Het aandeel van de jeugdwerkloosheid in de totale werkloosheid ligt hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. In 1999 was in West-Vlaanderen 30,3 % van de mannelijke werklozen jonger dan 25 jaar tegenover 23,4 % van de vrouwelijke werklozen. In West-Vlaanderen ligt het aandeel van de mannelijke jeugdwerkloosheid het laagst in het arrondissement Oostende (25,9 %) en het hoogst in het arrondissement Ieper (35,9 %).

Het aandeel van de vrouwelijke jeugdwerkloosheid ligt het laagst in het arrondissement Brugge (21,5 %) en het hoogst in de arrondissementen Diksmuide en Kortrijk (25,1 %).

Figuur 9 toont het aandeel van de werkloosheid, opgesplitst naar werkloosheidsduur, in de totale werkloosheid. We kunnen de werklozen opsplitsen in werklozen van

korte duur - dit zijn werklozen die minder dan een jaar werkloos zijn - en langdurig werklozen, die langer dan een jaar werkloos zijn. In 1999 was 57,9 % van de niet-werkende werkzoekenden minder dan een jaar werkloos en 42,1 % was langdurig werkloos. De situatie is sterk verbeterd in vergelijking met 1998 toen nog 47,2 % van de werklozen langer dan een jaar werkloos was. Toch blijkt in 1999 nog altijd meer dan een vierde van de werklozen langer dan twee jaar werkloos te zijn.

Een opsplitsing naar geslacht toont dat de langdurige werkloosheid problematischer is bij de vrouwen dan bij de mannen: van de werkloze vrouwen is 46 % langer dan een jaar werkloos, van de werkloze mannen is dit 36,1 %.

Grensarbeid

Grensarbeid van West-Vlaanderen naar Frankrijk

Volgens het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering waren er op 30 juni 1999 nog 984 West-Vlamingen, in hoofdzaak mannen (71 %) die gingen werken in Frankrijk. De personen uit West-Vlaanderen kwamen vooral uit de arrondissementen Kortrijk (474 personen) en Ieper (310 personen). Van de personen die werken in Frankrijk, maar wonen in West-Vlaanderen is 63,4 % ouder dan 40 jaar.

De dalende trend van het aantal West-Vlamingen werkend in Frankrijk, zette zich ook in 1999 verder. In het begin van de jaren zeventig gingen nog meer dan 5.000 personen woonachtig in West-Vlaanderen, in Frankrijk werken. Begin jaren tachtig waren er dat nog circa 2.500, begin jaren negentig nog bijna 1.500. In 1999 daalde hun aantal voor het eerst onder 1.000 personen. Ten opzichte van 1998 was er een daling met 62 personen of 5,9 %.

Grensarbeid van Frankrijk naar West-Vlaanderen

Per 30 juni 1999 kwamen 2.721 personen wonend in Frankrijk, werken in West-Vlaanderen. Hiervan waren er 83,8 % mannen en 16,2 % vrouwen. Zij waren vooral tewerkge-

**DE TOEKOMST IS VAN DE BANK
NAAR DE BEURS SURFEN.**

www.bbl.be

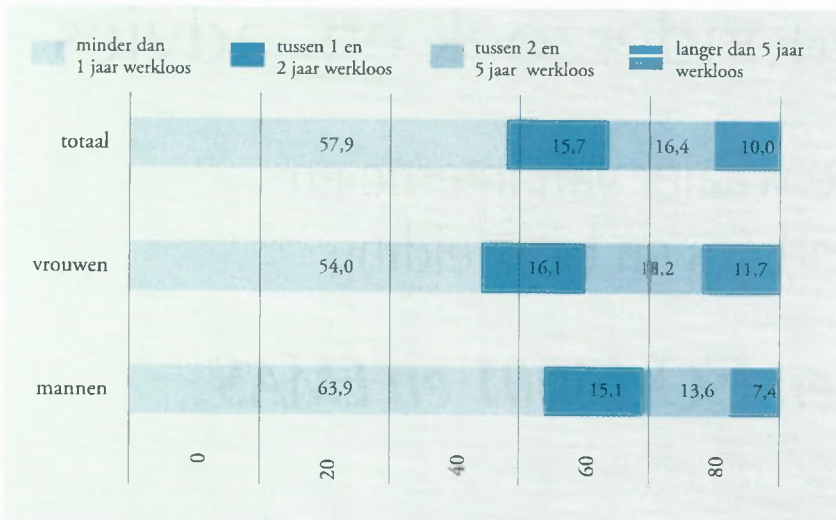
BBL

WIJ GEVEN DE TOEKOMST ALLE KANSEN

Figuur 9

Aandeel van de werkloosheid, opgesplitst naar werkloosheidsduur, in de totale werkloosheid in West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1999 (in %)

steld in de arrondissementen Kortrijk (1.331 personen), Ieper (690 personen) en Oostende (395 personen). Het zijn vooral jongere mensen uit Frankrijk die in West-Vlaanderen komen werken: 30,6 % van hen is jonger dan 30 jaar, 38,3 % is tussen 30 en 40 jaar.

In tegenstelling tot het aantal West-Vlamingen die werken in Frankrijk, vertoont het aantal Fransen werkend in West-Vlaanderen een stijgende trend. Midden jaren zeventig kwamen nog geen 250 Fransen in West-Vlaanderen werken. Dit bleef zo tot het eind van de jaren tachtig, toen hun aantal opeens circa 1.000 personen bedroeg. Tegen 1998 verdubbelde dit cijfer nog. Tussen 1998 en 1999 was er een opvallende toename met 607 personen of 28,7 %.

Grensarbeid van West-Vlaanderen naar Nederland

De grensarbeid tussen West-Vlaanderen en Nederland is relatief klein in vergelijking met de grensarbeid tussen Frankrijk en West-Vlaanderen. Op 30 juni 1999 gingen 170 personen, woonachtig in West-Vlaanderen, werken in Nederland. Dat waren er 15 meer dan in 1998. De meerderheid van de West-Vlamingen was afkomstig uit het arrondissement Brugge (132 personen of 77,6 %). Het totaal aantal personen dat op 30 juni 1999 vanuit de provincie in Nederland ging werken bestond uit 42,9 % mannen en 57,1 % vrouwen.

Grensarbeid van Nederland naar West-Vlaanderen

Het aantal personen dat vanuit Nederland in West-Vlaanderen kwam werken, bedroeg 262 personen op 30 juni 1999. Ten opzichte van 1998 was dit 13 personen of 5,2 % meer. Van die 262 personen

waren er 76,3 % mannen en 23,7 % vrouwen. Ook hier worden de meeste Nederlanders tewerkgesteld in het arrondissement Brugge (212 personen of 80,9 % van het totaal aantal in West-Vlaanderen).

Ontwerp
OPMAAK
prepress
DRUK &
afwerking

DRUKKERIJ
SANSEN

DRUKKERIJ SANSEN
Nijverheidslaan 5, 8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21 - Fax 057/34 68 61
info: druk.sansen@publwest.be

Maakt deel uit van Publwest NV

Zeehavenverkeer en luchtvaart

De haven van Brugge-Zeebrugge

De haven van Zeebrugge heeft het jaar 1999 afgesloten met een absoluut record qua goederenoverslag van 35,4 miljoen ton. Dit is een stijging met 6,5 % tegenover het jaar 1998 en een groei met bijna een kwart over de voorbije drie jaar. De groei van de goederenoverslag doet zich voor in alle goederensegmenten, doch de belangrijkste groei-segmenten in 1999 waren eens te meer dezelfde, succesvolle trafieken van de voorbije jaren: de containeroverslag steeg met 8,8 % en de trafiek van nieuwe auto's bereikte een totaal van 912.353 eenheden of 18,4 % meer dan in 1998. Vooral

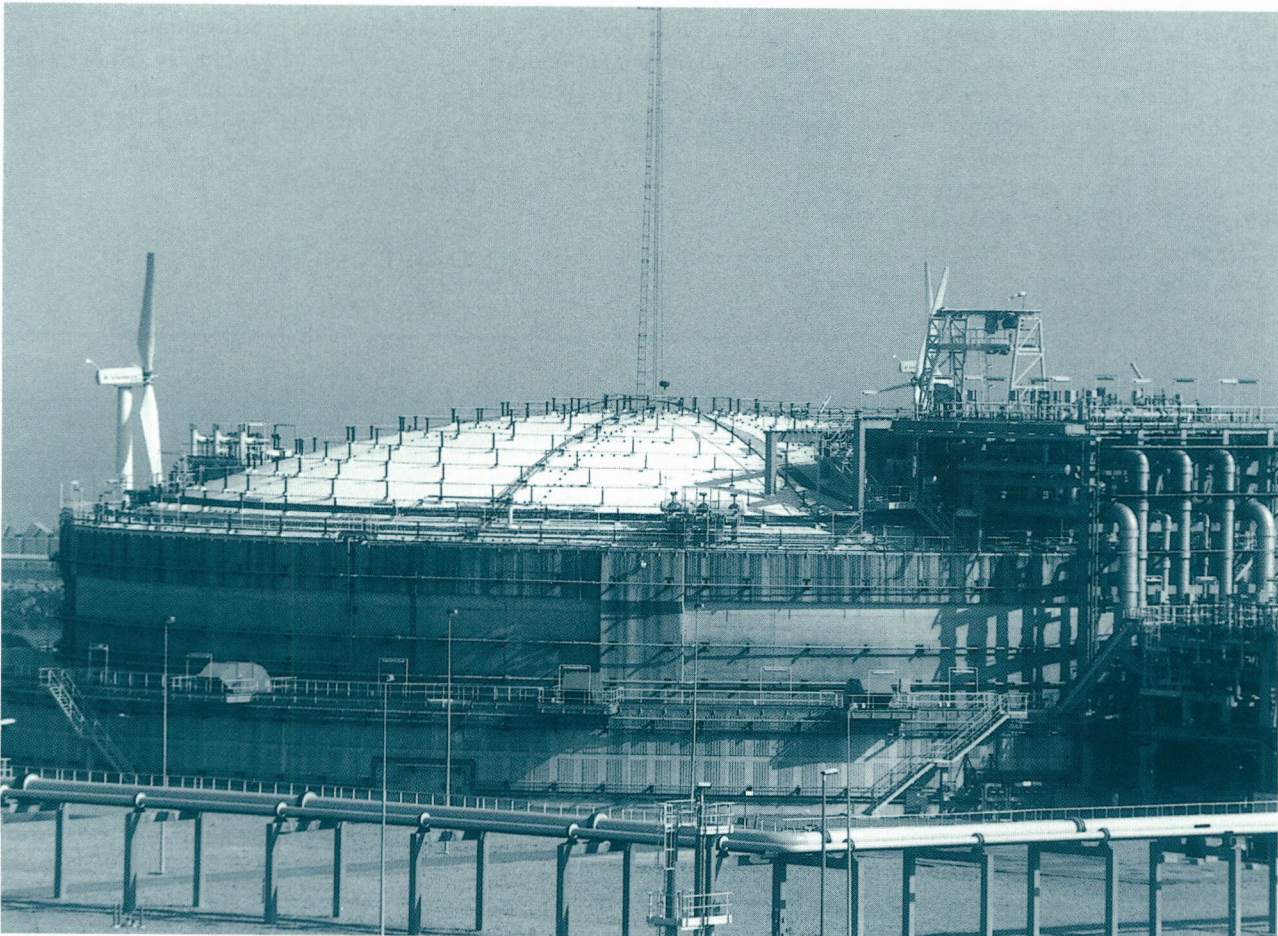
het feit dat precies deze trafieken de grootste toegevoegde waarde genereren, stemt de haven van Zeebrugge tot optimisme.

De qua tonnage belangrijkste trafiek voor Zeebrugge bleef de behandeling van vrachtwagens. Het ro/ro-volume bedroeg in 1999 14,8 miljoen ton, wat een toename betekent van 2,8 % tegenover 1998. Deze voortdurende expansie dankt men vooral aan de toename van de niet-begeleide vrachtwagens, waarvoor Zeebrugge is uitgegroeid tot dé draaischijf op het Europese continent. Het aantal aan- en afgevoerde vrachtwagens bedroeg 1.041.152.

De containertrafiek, na de ro/ro de belangrijkste goederengroep, groeide in 1999 ondanks het vertrek

De haven van Zeebrugge deed het in 1999 nogmaals uitstekend: de containeroverslag en de trafiek van nieuwe auto's waren de sterkste groeiers. Het voorbije 1999 was voor de haven van Oostende een moeilijk jaar; de toekomst ziet er echter hoopvol uit. Voor de luchthaven van Oostende was 1999 een recordjaar, zowel voor het aantal vluchten, aantal passagiers als behandeld vrachtvolume. Als gevolg van het opschorten van het zweefvliegen, daalde het aantal vliegtuigbewegingen op de luchthaven van Kortrijk-Wevelgem.

De LNG-terminal in de haven van Zeebrugge

Jan Vernieuwe, Brugge

Tabel 17

Goederenoverslag in de haven van Zeebrugge, 1998 en 1999 (goederen in ton)

	Aanvoer		Afvoer		Totaal
	1999	1998	1999	1998	1998
Ro/Ro	6.518.522	6.382.434	8.242.722	7.978.895	14.361.329
Containers	4.169.846	4.018.892	5.787.235	5.129.096	9.147.988
Stukgoed	576.641	357.125	202.405	247.661	604.786
Vloerbare bulk	4.294.691	4.250.682	735.223	550.604	4.801.286
Vaste bulk	3.879.015	3.421.533	1.034.103	946.513	4.368.046
Totaal	19.438.715	18.430.666	16.001.688	14.852.769	33.283.435

Bron : MBZ.

van de rederij Cast naar Antwerpen met 8,8 %. In totaal werden 568.756 containers of 850.164 TEU aan- en afgevoerd.

De winst in de overslag van conventioneel stukgoed, goed voor 779.000 ton, is vooral te vinden in de trafieken van hout, suiker en fruitsappen. Verder was er ook de start van de veelbelovende pulpoverslag door de Zweeds/Finse groep StoraEnso die in 1998 reeds voor Zeebrugge had geopteerd als Europees distributiecentrum.

Ook de vaste en vloerbare bulk, die samen een volume van zowat 10 miljoen ton vertegenwoordigen, kenden in 1999 een positieve evolutie.

Met betrekking tot het toeristisch verkeer wordt gemeld dat de neerwaartse trend van de voorbije jaren in 1999 stabiliseerde. Vorig jaar transiteerden 641.702 passagiers de haven van Zeebrugge, dit is zowat 10.000 passagiers of 1,7 % meer dan in 1998. Het aantal toeristische voertuigen dat werd overgezet bedroeg 68.408 (+6,6 %).

De haven van Oostende

Het voorbije jaar 1999 was voor de haven van Oostende een moeilijk jaar, maar de verwachtingen voor de toekomst lijken hoopvol.

Zoals uit tabel 18 blijkt is de terugval vooral groot voor wat betreft auto- en passagiersvervoer: die trafiek daalde met zowat 14 % tot zo'n 983.201 passagiers en 179.558 auto's. Deze terugval is deels te wijten aan de afschaffing van de taksvrije verkoop aan boord van de schepen en het wegvallen van Sally-Direct.

Bij de ro/ro-trafiek is de daling al even spectaculair:

waar in 1998 nog 102.638 eenheden werden behandeld, strandt men nu op 60.000 eenheden. Deze terugval is deels te wijten aan het feit dat de lijn Trans Europe Shipping Line ten gevolge van de Kosovocrisis in 1999 minder schepen inlegde tussen Oostende en het Verenigd Koninkrijk.

In de conventionele cargo noteert men een stijging met 4,8 %. De aanvoer van grint en zand, goed voor 1.162.651 ton, blijft in dit segment de voornaamste goederenstroom.

Ondertussen naderen de aan de gang zijnde renovatieprogramma's stilaan hun afwerking, waardoor de afgewerkte voorhaven nieuwe trafieken zal kunnen aantrekken. Begin 2000 verwelkomde men ondertussen de nieuwe ro/ro-verbinding op Ipswich door rederij Ferryways.

Een en ander kadert binnen de strategie van de haven om kwaliteitsvolle vrachtverbindingen aan te bieden en een diversificatie te realiseren van regelmatige ferrylijnen op Groot-Brittannië. Hierbij mikt men vooral op ongeleide vracht, een segment dat in de Oostendse haventrafiek traditioneel minder vertegenwoordigd is.

De luchthaven van Oostende

De luchthaven van Oostende maakte van 1999 opnieuw een recordjaar, zowel inzake aantal vluchten, aantal passagiers als inzake behandeld vrachtvolume.

Tabel 19 toont aan dat het aantal vliegbewegingen steeg van 41.702 naar 45.000 in 1999 en

Tabel 18

Activiteiten van de haven van Oostende in 1998 en 1999

	1998	1999
Goederen		
• ro/ro- vracht (eenheden)	102.638	60.389
• ro/ro- vracht (ton)	2.364.574	1.460.086
• andere goederen, inclusief toeristische wagens en bussen (ton)	1.573.010	1.648.041
Totaal (ton)	3.937.584	3.108.127
Toeristische wagens (aantal)		
• auto's	208.218	179.558
• bussen	29	
• Passagiers (aantal)	1.149.539	983.201

BRON : AGHO.

het aantal passagiers steeg naar circa 139.000, een toename met 12 %. Deze stijging is vooral te danken aan de succesvolle chartervluchten van de grote touroperators. De populairste bestemmingen vanuit Oostende zijn Palma (21 %), Alicante (34 %), Malage (18 %) en Tenerife (17 %).

Na de instelling in 1998 van het verbod op lawaaierige stage II-vliegtuigen ouder dan 28 jaar (Europese richtlijn 92/14), heeft de luchthaven van Oostende zich qua vrachttrafiek duidelijk herpakt. Het behandelde tonnage nam toe tot bijna 108.000 ton, wat niet alleen 22,5 % meer is dan in 1998, maar ook een lichte stijging is ten opzichte van het vorige recordjaar 1997.

Voor het jaar 2000 is de installatie van een Instrumental Landing System op de baan 08 geprogrammeerd, hetgeen moet toelaten dat vliegtuigen in de toekomst meer landingen kunnen uitvoeren vanuit westelijke richting (zeezijde). Naast de renovatie van de passagiershal, zal ook de bedrijvzone voor luchthavengebonden activiteiten aan de Torhoutsesteenweg dit jaar worden voltooid.

De luchthaven van Kortrijk-Wevelgem

Het jaar 1999 betekende voor de luchthaven van Kortrijk-Wevelgem het tweede, opeenvolgende jaar van daling inzake het aantal vliegtuig- en passagiersbewegingen. In totaal werden 54.673 vliegtuigbewegingen, dit is 1,5 % minder dan in 1998, en 110.664 passagiersbewegingen, dit is 1,6 % minder dan in 1998, geteld. De daling doet zich, wat het aantal vliegtuigbewegingen betreft, vooral voor in de lokale (recreatieve) vluchten, wat het gevolg is van de beslissing om het zweefvliegen op de luchthaven op te schorten, na een ongeval in het zweefcircuit.

Wanneer de blik specifiek wordt gericht op het professionele vliegverkeer te Kortrijk-Wevelgem, een segment dat ongeveer 10 % van het aantal vliegtuigbewegingen vertegenwoordigt, dan manifesteert zich in 1999 een opmerkelijke toename in vergelijking met 1998. Het aantal professionele vluchten bedroeg 5.577 of 10,7 % meer dan in 1998. Het aantal passagiers op deze professionele vluchten bleef evenwel stabiel op ongeveer 16.000.

Tabel 19

Vliegtuigbewegingen, aantal passagiers en hoeveelheid vracht (in ton) op de luchthaven van Oostende

Jaar	Vluchten	Passagiers	Vracht
1991	47.223	87.302	50.363
1995	37.554	80.532	81.514
1996	36.400	90.474	91.769
1997	42.474	126.196	105.699
1998	41.702	124.385	88.168
1999	45.000	139.333	107.985

BRON : Luchthaven Promotie Oostende.

Energie- en teledistributie

Zuivere energie voor een zuivere toekomst

Huisvesting, ruimtelijke ordening en infrastructuur

Het aantal vergunde woningen in West-Vlaanderen steeg in de eerste drie kwartalen van 1999 met 12 procent. Een nieuw decreet op de ruimtelijke ordening voorziet ruimtelijke structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen, telkens op het niveau van Vlaanderen, de provincies en de gemeenten.

Huisvesting

Door het NIS worden gegevens verstrekt over het aantal begonnen en vergunde woningen in woon- en niet-woongebouwen. De gegevens komen telkens met enige vertraging ter beschikking. Bij het opmaken van dit overzicht waren cijfers beschikbaar tot en met september

1999. Slechts als ook de maanden oktober tot december gekend zijn, zal een volledige analyse kunnen gemaakt worden.

Tabel 20 geeft een overzicht van de vergunde en begonnen woningen in de arrondissementen van West-Vlaanderen voor de periode van januari tot en met september 1998 en 1999.

Het aantal woningen dat in de eerste drie kwartalen van 1999 vergund werd in West-Vlaanderen bedraagt 5.221. Dit is 561 eenheden of 12,0 % meer dan in dezelfde periode van 1998. De toename was relatief kleiner dan in het Vlaamse Gewest (+21,0 %) en het Rijk (+22,4 %). In alle arrondissementen, behalve Veurne (-19,4 %) lag het aantal in 1999 (van januari tot september) hoger dan in 1998.

De grootste relatieve toenames situeerden zich in de arrondissementen

Diksmuide (+34,9 %), Ieper (+28,7 %) en Roeselare (+22,1 %). De arrondissementen met het grootste aantal waren Brugge (1.302), Oostende (1.020), Kortrijk (748) en Veurne (680). In West-Vlaanderen als geheel werden in de eerste drie kwartalen van 1999 gemiddeld 4,6 woningen vergund per 1.000 inwoners, wat meer is dan in het Vlaamse Gewest (4,2 woningen) en het Rijk (3,7 woningen). Binnen West-Vlaanderen tellen de kustarrondissementen het meeste vergunde woningen per 1.000 inwoners. Veurne komt als eerste met 12,1 eenheden per 1.000 inwoners, gevolgd door Oostende (7,2 per 1.000 inwoners) en Brugge (4,8 per 1.000 inwoners). Het gemiddelde van de kustarrondissementen (6,4 per 1.000 inwoners) ligt dan ook hoger dan dat van de niet-kustarrondissementen (3,4 per 1.000 inwoners).

Tabel 20

Nieuw toegestane bouw en begonnen woningen (in woon- of niet-woongebouwen), periode januari-september 1998-1999

Arrondissement	Vergunde woningen (al of niet in woongebouwen)			Begonnen woningen (al of niet in woongebouwen)			Aantal per 1.000 inwoners	
	1998	1999	Index	1998	1999	Index	Vergund	Begonnen
Brugge	1.091	1.302	119,3	918	1.070	116,6	4,8	4,0
Diksmuide	109	147	134,9	123	161	130,9	3,1	3,4
Ieper	261	336	128,7	245	339	138,4	3,2	3,2
Kortrijk	660	748	113,3	614	691	112,5	2,7	2,5
Oostende	878	1.020	116,2	767	969	126,3	7,2	6,8
Roeselare	517	631	122,1	343	457	133,2	4,5	3,3
Tielt	300	357	119,0	231	358	155,0	4,1	4,1
Veurne	844	680	80,6	601	355	59,1	12,1	6,3
West-Vlaanderen	4.660	5.221	112,0	3.842	4.400	114,5	4,6	3,9
Kustarrondissementen	2.813	3.002	106,7	2.286	2.394	104,7	6,4	5,1
Overig West-Vlaanderen	1.847	2.219	120,1	1.556	2.006	128,9	3,4	3,0
Vlaamse Gewest	20.631	24.957	121,0	18.780	15.090	80,4	4,2	2,5
Het Rijk	30.722	37.598	122,4	26.026	24.877	95,6	3,7	2,4

BRON : NIS.

Het aantal begonnen woningen in West-Vlaanderen in de eerste drie kwartalen van 1999 was hoger dan in dezelfde periode van 1998.

Van januari tot en met september 1999 werd de bouw van 4.400 woningen gestart, tegenover 3.842 woningen in de overeenkomstige periode van 1998, dit betekent 14,5 % meer.

In het Vlaamse Gewest en het Rijk daalde het aantal begonnen woningen. In absolute cijfers was het aantal begonnen woningen in 1999 het grootst in de arrondissementen Brugge (1.070 woningen), Oostende (969 woningen) en Kortrijk (691 woningen). Net zoals bij het aantal vergunde woningen, daalde het aantal begonnen woningen enkel in het arrondissement Veurne (-40,9 %). De relatieve daling was wel veel sterker dan bij het aantal vergunde woningen. In de arrondissementen Tielt (+55,0 %), Ieper (+38,4 %) en Roeselare (+33,2 %) was de toename van het aantal begonnen woningen het grootst.

Het aantal begonnen woningen per 1.000 inwoners (periode januari tot en met september 1999) is het grootst in de arrondissementen Oostende (6,8 per 1.000 inwoners), Veurne (6,3 per 1.000 inwoners) en Tielt (4,1 per 1.000 inwoners). Het kustarrondissement Brugge komt pas als vierde in de rangschikking van de West-Vlaamse arrondissementen (4,0 per 1.000 inwoners). Het aantal begonnen woningen per 1.000 inwoners is in West-Vlaanderen als geheel (3,9 woningen) wel duidelijk hoger dan in het Vlaamse Gewest (2,5 woningen) en het Rijk (2,4 woningen).

In 1999 gaf de raad van bestuur van de Vlaamse huisvestingsmaatschappij toelating tot het gunnen van 492 nieuwbouwwoningen, 176 vervangingsbouwwoningen en 143 grondige renovaties in West-Vlaanderen. In totaal ging het dus om 811 woningen. Dit is heel wat meer dan in 1998: toen werden 543 woningen goedgekeurd waarvan 300 nieuwbouwwoningen.

Door de West-Vlaamse Intercommunale voor Economische Expansie, Huisvestingsbeleid en Technische Bijstand (WVI) werd in 1999 circa 17 ha aangekocht. De verkopen bedroegen circa 4,6 ha gespreid over 94 kavels. Dit is minder dan de helft van wat in 1998 werd verkocht: 11,9 ha (208 kavels). Door het steeds schaarser worden

Tabel 21

Tussenkomst in de leninglast inzake bouw, koop en renovatie in 1998 en 1999, aantal dossiers

	Bouw	Koop	Renovatie
West-Vlaanderen			
1999	358	130	244
1998	741	157	589
Vershil	-383	-27	-345
Vlaamse Gewest			
1999	1.583	734	1.450
1998	2.603	1.238	2.745
Vershil	-1.020	-504	-1.2958
Aandeel West-Vlaanderen			
1999 (in %)	22,6	17,7	16,8
1998 (in %)	28,5	12,7	21,5

BRON: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu en Infrastructuur, AROHM, afdeling woonbeleid.

van bouwgrond, legt de WVI zich ook meer en meer toe op alternatieve projecten zoals de bejaardenhuisvesting, het pandenbeleid, de stads- en dorpskernherwaardering en het omvormen van verlaten bedrijfsruimten.

De intercommunale Leiedal kocht in 1999 circa 1,4 ha grond gelegen in woonzones en verkocht 14 kavels gelegen in twee verschillende woonzones voor een totale oppervlakte van circa 0,5 ha.

Het Vlaamse Gewest kan een tegemoetkoming geven in de aflossing van een hypothecaire lening voor de bouw, aankoop of renovatie van een woning. Daarenboven zijn er specifieke verbeterings- of saneringspremies met het oog op het verhelpen van gebreken in verband met overbevolking of om de woning aan te passen aan een gehandicapte of bejaarde bewoner. Tenslotte bestaan er ook huursubsidies en installatiepremies.

Tabel 21 geeft een overzicht van het aantal dossiers met tussenkomst in de aflossing van een hypothecaire lening in 1998 en 1999. Uit de tabel kan afgeleid worden dat zowel inzake bouw, koop als renovatie en zowel voor West-Vlaanderen als voor het Vlaamse Gewest het aantal goedgekeurde dossiers in 1999 aanzienlijk lager lag dan in 1998. Het aantal dossiers inzake nieuwbouw werd in West-Vlaanderen meer dan gehalveerd. Het aandeel van de provincie in de dossiers van het Vlaamse Gewest daalde van

28,5 % naar 22,6 %. De afname van de kooldossiers was in West-Vlaanderen niet zo groot en relatief gezien kleiner dan in het Vlaamse Gewest. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest nam dan ook toe tussen 1998 en 1999. De tegemoetkomingen inzake renovatie kenden dan weer wel een sterke terugval, zowel in West-Vlaanderen als in het Vlaamse Gewest. De afname was ook relatief sterker in West-Vlaanderen waardoor het aandeel van de provincie in het Vlaamse Gewest afnam.

In West-Vlaanderen werden in 1999 ook nog 1.464 verbeterings- en aanpassingspremies toegekend. Dit is 5,2 % meer dan in 1998. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedraagt 23,5 %.

Tenslotte bedroeg het aantal nieuw toegekende huursubsidies en installatiepremies in West-Vlaanderen 400 dossiers in 1999 of 21,8 % van de Vlaamse dossiers. In 1998 bedroeg het aantal dossiers in West-Vlaanderen 398 eenheden (22,1 % van het aantal in Vlaanderen).

Ruimtelijk ordening

Nadat 1998 zeer belangrijk was ten aanzien van wijzigingen van gewestplannen, is er voor 1999 relatief weinig te vermelden.

Voor het gewestplan Veurne-Westkust werden wijzigingen defini-

Hugo Maertens, Brugge

Zeehavens en kustverdediging

In de Zeebrugse voorhaven gaat de aandacht vooral naar de verdere zeevaartse uitbouw. Concreet gaat het om de bouw van de kaaimuren van het Wielingendok en van het Albert II-dok en naar het in gebruik nemen van de tussenliggende gronden. Een en ander heeft onder meer te maken met de vestiging van de papierproducent Stora/Enso. Het in gebruik nemen van deze noordelijke voorhavengronden vereiste onder meer belangrijke spoorweginfrastructuur. Ook in het meer zuidelijk deel van de voorhaven werd een kaaimuur gebouwd (Ocean Containerterminal Hessenatie Zeebrugge).

In de achterhaven moet vooral verwezen worden naar het bouwrijp maken van bijkomende havengronden, onder meer in verband met de trafiek van nieuwe auto's.

Bijzonder interessant is dat in 1999 langs het Boudewijnkanaal ter hoogte van Dudzele een installatie in gebruik genomen is voor het ontvangen van scheepsafval en van allerlei lading-resten. Het bedrijf is tevens in staat scheepsruimen en tanks te reinigen. Na een eerste behandeling wordt het verzamelde afval afgevoerd naar gespecialiseerde bedrijven. Dit alles moet toelaten de vervuiling van de zee door schepen te voorkomen. Door de activiteit van deze installatie voldoet Zeebrugge aan Europese richtlijnen en aan internationale verdragen.

Voor de Oostendse zeehaven kunnen we vooral wijzen op het feit dat in 1999 de grondige ombouw van het Zeewezendok afgerond werd. Hierdoor werd dit dok een getijdedok en kan het ingeschakeld worden in het ro/ro-verkeer.

Anderzijds werd in Oostende ook volop gewerkt aan de ombouw van de vroegere RMT-kade in de onmiddellijke omgeving van het spoorwegstation. Het is de bedoeling hier een kade voor cruiseschepen te realiseren. Op termijn wil men een volwaardige cruiseterminal uitbouwen.

Op het vlak van de kustverdediging ging de aandacht in 1999 naar de plannen van de Vlaamse overheid om ter hoogte van Oostende werken uit te voeren zodat het strand er op een min of meer natuurlijke wijze zou aangroeien. Onderdeel van het project is de bouw van een lang, gebogen strandhoofd.

tief vastgesteld. Het gaat hierbij om de bescherming van bepaalde duinen en het Hannecartbos in Koksijde en om het herinrichten van de omgeving van de jachthaven van Nieuwpoort.

Ook voor het gewestplan Diksmuide-Torhout werd een wijziging definitief vastgesteld; hier gaat het om de uitbreiding van het bedrijventerrein te Torhout. De regeringsbeslissing omtrent de vaststelling van deze gewestplanwijziging werd evenwel door de Raad van State geschorst.

In 1999 werd ook een definitieve vaststelling verwacht van een wijziging van het gewestplan Brugge-Oostkust (herinrichten van het domein Merkenveld-Baesveld te Zedelgem). De voorlopige vaststelling gebeurde in 1998. De definitieve vaststelling zou normaal binnen een wettelijk vastgestelde termijn in 1999 volgen. Dit is niet gebeurd zodat de bestemmingen van het oorspronkelijke gewestplan onverminderd van kracht blijven.

Tenslotte werden in 1999 wijzigingen aan het gewestplan Oostende-Middenkust voorlopig vastgesteld. Het betreft hier een breed gamma van diverse bestemmingsveranderingen. Na een openbaar onderzoek moet normalerwijze in 2000 een definitieve vaststelling volgen.

Een belangrijk element in 1999 was verder het feit dat het Vlaamse parlement een nieuw decreet op de ruimtelijke ordening aannam. Dit decreet moet de huidige regeling van 1962 vervangen. Twee artikels van het nieuwe decreet werden van kracht in juni 1999; voor

het overige zou het decreet van toepassing worden op 1 oktober 1999. Eind september 1999 besliste de overheid echter dat dit pas zou gebeuren op 1 mei 2000.

Dit decreet op de ruimtelijke ordening voorziet het opstellen van ruimtelijke structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen, telkens op het niveau van Vlaanderen, de provincies en de gemeenten. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werd reeds in 1998 definitief vastgesteld. Het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan voor West-Vlaanderen was in 1999 verder in opmaak; een ontwerpversie wordt verwacht in de tweede helft van 2000. Wat tenslotte de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen betreft is te vermelden dat in 1999 het eerste West-Vlaamse plan werd vastgesteld: dit van de gemeente Staden.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen (gewestelijk, provinciaal, gemeentelijk) zijn nog niet opgemaakt.

Tenslotte kunnen we nog herinneren aan het feit dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelt dat de Vlaamse overheid de vier West-Vlaamse regionaalstedelijke gebieden moet afbakenen (Brugge, Kortrijk, Oostende en Roeselare).

Voor de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Kortrijk heeft de Vlaamse overheid een studieopdracht gegeven aan de tijdelijke vereniging Leiedal-WES-CIBE. Het voorstel van afbakening zal afgewerkt zijn in de zomer van 2000 en aan de minister voor goedkeuring worden overgemaakt.

Wegen

De voornaamste wegenwerken waren in 1999 in het noorden van de provincie gesitueerd.

We verwijzen vooreerst naar de werken voor de sluiting van de R31 ring om Oostende, met name de realisatie van de verbinding tussen de terminus van de A10 (Kennedyrondpunt) en De Bolle. Hierdoor zal de haven direct aangesloten worden op het autosnelwegennet en zal het stadscentrum van Oostende ontlast worden van havenverkeer en ook van doorgaand verkeer dat zich evenwijdig aan de kustlijn beweegt.

Een tweede groot project is de aanpassing van de expresweg N31 Loppem-Zeebrugge ter hoogte van de Blauwe Toren (Brugge/Zuilenkerke) en van het knooppunt aldaar met de weg Brugge-Blankenberge. Dit project is onderdeel van de geplande verbinding vanaf de Blauwe Toren via de achterhaven van Zeebrugge naar Westkapelle; daar is er aansluiting op de expresweg Knokke-Antwerpen. Door deze verbinding zal de haven van Zeebrugge een vlotte oostwaartse ontsluiting krijgen.

Een derde project is de verdere aanleg van de N382 tussen Waregem en de kern van Wielsbeke waardoor de doortochten van Sint-

Eloois-Vijve en Sint-Baafs-Vijve zullen ontlast worden. Dit werk zal midden 2000 voltooid zijn, waarna in de volgende jaren het traject vanaf de kern van Wielsbeke tot Oostrozebeke kan aangevat worden. Hierdoor zullen dan ook de kernen van Wielsbeke en Oostrozebeke ontlast worden.

Tenslotte vermelden we ook nog de westelijke ring om Menen. Op deze nieuwe weg is thans nog een hiaat van circa 0,7 km, met name ter hoogte van de kruising met de spoorlijn. Aan dit sluitstuk werd in 1999 verder gewerkt.

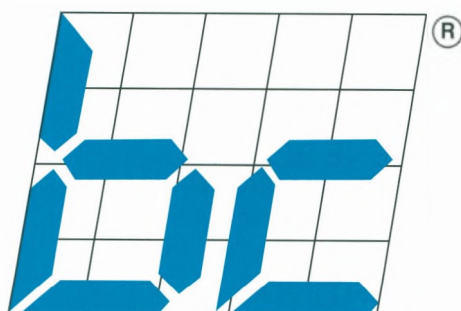
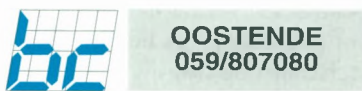
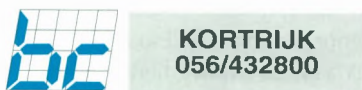
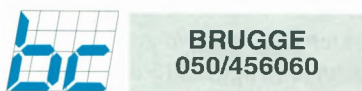
Voor het jaar 2000 kunnen we de afwerking verwachten van een aantal projecten die reeds eerder gedeeltelijk werden gerealiseerd. Wij vermelden: het sluiten van de ring R32 om Roeselare (met aansluiting op de A17), de voltooiing van de ring R34 om Torhout (eveneens met aansluiting op de A17), het sluiten van de zuidelijke ring om Ieper (met onrechtstreeks ook aansluiting op de A19) en de voltooiing van de N36 tussen Bavikhove en de weg Brugge-Kortrijk.

Waterwegen

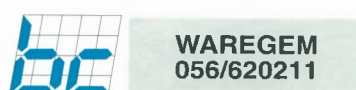
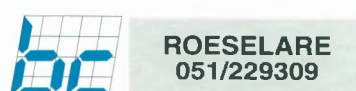
In verband met de waterwegen moet vooral verwezen worden naar de Leie te Kortrijk. De doortocht

van de Leie is sinds vele jaren een flessenhals tussen de reeds eerder aangepaste panden stroomafwaarts en stroomopwaarts Kortrijk. In 1997 is men begonnen met de modernisering van de waterweg in de doortocht van Kortrijk. De vaststelling van bodemvervuiling in het tracé heeft geleid tot het stilleggen van de werken. De vervuilde gronden moeten afgegraven, vervoerd, behandeld en tenslotte geborgen worden. Men kan dan ook verwachten dat de werken pas zullen voltooid zijn tussen 2005 en 2007.

Een tweede project is de afwerking van de nieuwe sluis op het kanaal Kortrijk-Bossuit te Zwevegem. Dit kanaal verbindt de Leie met de Schelde. De werken aan de sluis zijn in 1990 stilgelegd en pas in 1997 terug opgestart. De voltooiing is verwacht in 2000. Vanaf dan zal het grootste deel van het kanaal bevaarbaar zijn voor schepen van 1.350 ton; in de doortocht van Kortrijk blijft er vooralsnog een flessenhals (circa 1 km; op 300 ton) bestaan. Het in gebruik nemen van de sluis heeft niet enkel belang voor de scheepvaart maar is ook van betekenis voor de toevoer van kanaalwater naar het drinkwaterproductiecentrum De Gavers te Harelbeke (Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening).

**BEDRIJVENCENTRA
WEST-VLAANDEREN**

Start uw bedrijf met ons

Een samenwerking van

GOM
WEST-VLAANDEREN

• **Bedrijfsleven**

Ook dit jaar moet opnieuw gewezen worden op het feit dat de Zeebrugge haven niet op een volwaardige wijze aangesloten is op het waterwegennet. Wil men het goederenvervoer via de waterweg bevorderen (en het wegvervoer ontlasten) dan is het nodig deze binnenvaartverbinding te optimaliseren. In 1999 gaf de Vlaamse overheid opdracht tot het uitvoeren van een "Maatschappelijke Impact Studie Binnenvaartverbinding Zeebrugge-Oostende" waaruit moet blijken op welke wijze Zeebrugge en Oostende het best ontsloten worden door de binnenvaart.

Met de bedoeling de groei van het wegvervoer af te remmen en het vervoer per binnenschip te bevorderen heeft de Vlaamse regering in 1998 een subsidieregeling getroffen voor het bouwen van nieuwe laad- en loskaden. In 1999 werden meerdere dossiers behandeld voor de bouw van deze infrastructuur langs de Leie, de Schelde, het kanaal Roeselare-Leie en het kanaal Kortrijk-Bossuit. In 1999 ging ook aandacht naar plannen voor de realisatie van een containerterminal langs de Leie en/of langs het kanaal Roeselare-Leie.

Spoorwegen

In verband met de spoorwegen zijn de belangrijkste werken gesitueerd te Oostende. Hier worden spoorlijnen ondertunneld als onderdeel van de realisatie van het sluitstuk van de ring om Oostende (de verbinding tussen het Kennedyrondpunt op de A10 en De Bolle).

Minder spectaculair maar toch belangrijk voor de reizigers zijn de werken in de stations en in de directe omgeving ervan. Stations en hun omgeving zijn immers de toegangspoorten tot het trein-gebruik. We verwijzen vooral naar herinrichtingswerken bij de stations van Kortrijk en Oostende. Diverse moderniserings- en renovatiewerken zijn ook aanbesteed voor de stations van Lichtervelde, Ieper en Harelbeke (maar nog niet aangevat in 1999).

Anderzijds krijgen de plannen gestalte om een nieuw station te bouwen te Zeebrugge. Dit nieuwe station zal gesitueerd zijn bij de badplaats en aanleunen tegen het strand; het huidige station van Zeebrugge ligt op circa 1,5 km van het strand.

Luchthavens

Een opvallend feit was de beslissing van de Vlaamse regering om een procedure te starten tot het in concessie geven van het domein en de infrastructuur van de Oostendse luchthaven. Deze procedure heeft in 1999 niet tot resultaten geleid.

Intussen is de eerste fase van de inschepingsvloer op het luchthavengebonden bedrijventerrein afgewerkt. De uitvoering van de tweede fase is voorzien in 2000. Eind 1999 werd nog de aanleg van een interne verbindingsweg tussen het luchthavengebonden bedrijventerrein en de eigenlijke luchthaveninstallaties aanbesteed.

Bedrijventerreinen

De West-Vlaamse Intercommunale voor Economische Expansie, Huisvestingsbeleid en Technische Bijstand (WVI) en de Intercommunale Leiedal beheren het grootste deel van de bedrijventerreinen in West-Vlaanderen.

Door de WVI werd in 1999 circa 69,1 ha aangekocht op bedrijventerreinen met het oog op het bouwrijp maken van de gronden. De aankopen situeerden zich vooral in Blankenberge (ambachtelijke zone), Oostende (Plassendale III), Veurne (zone I) en Wingene (De Hille). De WVI verkocht in hetzelfde jaar eveneens circa 69,1 ha (gespreid over 23 terreinen en 100 akten). De meeste grond werd verkocht te Brugge (Herdersbrug), Tielt (Noord), Ieper (Ieperleekanaal), Oostende (luchthaven) en Roeselare (Noord).

Door Leiedal werd in 1999 circa 4,9 ha aangekocht op bedrijventerreinen.

De Intercommunale Leiedal verkocht in 1999 12,2 ha voor vestiging of uitbreiding van bedrijven op acht verschillende bedrijventerreinen. De verkopen situeerden zich vooral in Avelgem (watergebonden bedrijventerrein), Gullegem-Moorsele, Menen (LAR), Moen (Olieberg en Trekweg) en Bissegem-Heule (Watervan).

Ruilverkavelingen, landinrichting

In 1999 heeft de Vlaamse overheid beslist over te gaan tot twee nieuwe ruilverkavelingen.

UW GEBOUW ONS VAK!

■ **ALGEMENE BOUW**
WONING-, UTILITEITS- EN INDUSTRIEBOUW
RESTAURATIE • RENOVATIE

■ **BINNENINRICHTING**
MEUBELWERK • SCHRIJNWERK

■ **COÖRDINATIE**

**De Brugse Algemene
Bouwonderneming nv**

PETER BENOITLAAN 53 · 8200 BRUGGE
TEL. 050/45 40 30 · FAX 050/45 40 39

De eerste eenheid is gekend als de "ruilverkaveling Reninge" en ligt op het grondgebied van de gemeenten Lo-Reninge, Vleteren en Ieper. Het gaat om een blok van circa 1.945 ha. De tweede eenheid is gekend als de "ruilverkaveling Woesten" en ligt op het grondgebied van de gemeenten Lo-Reninge, Vleteren, Poperinge en Ieper. Hier beslaat de oppervlakte circa 1.610 ha. Beide nieuwe eenheden leunen ruimtelijk aan bij elkaar en bij vier andere ruilverkavelingen die reeds eerder in deze streek uitgevoerd werden.

Nog in 1999 besliste de Vlaamse overheid tot het opmaken van een voorstudie met het oog op de aanduiding van de "Brugse Veldzone" als landinrichtingsgebied. Dit zou dan, na de Westhoek, het tweede landinrichtingsproject in West-Vlaanderen zijn. Het gebied situeert zich binnen de lijn Jabbeke-Torhout-Ruiselede-Sijsele-Brugge-Jabbeke. Het gaat om circa 37.400 ha waarvan ongeveer 28.000 ha daadwerkelijk in aanmerking komen voor landinrichting. Landinrichting is een vrij recent instrument en wordt in het betreffende decreet omschreven als: "het bevorderen, voorbereiden, integreren en begeleiden van maatregelen, handelingen, en werken die uitgaan van de bevoegde overheden en gericht zijn op het vrijwaren, herwaarderen en het meer geschikt maken van gebieden, conform de bestemming toegelaten door de wetgeving op de ruimtelijke ordening". Het gaat hierbij om maatregelen die te maken hebben met de inrichting van de open ruimte.

Afvalwaterzuivering

In 1999 werden in West-Vlaanderen drie nieuwe rioolwaterzuiveringsstations in gebruik genomen. Het ging om de installaties van Kortemark (28.000 inwoner-equivalenten), Avelgem (15.000 inwoner-equivalenten) en Roesbrugge (1.000 inwoner-equivalenten).

Er waren geen nieuwe rioolwaterzuiveringsstations in aanbouw. De bouw van de installatie van Menen was wel aanbesteed en goedgekeurd maar nog niet gestart.

Opvallend is dat steeds meer aandacht gaat naar kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (onder meer: rietvelden). In het verleden is

voorrang gegeven aan de sanering in verstedelijkte gebieden waar groot-schalige stations nodig zijn. De aandacht verschuift nu naar de meer landelijke gebieden met kleine woonkernen waar kleinschalige installaties aangewezen zijn. Parallel hiermee verschuift ook de verantwoordelijkheid: naast het Vlaamse Gewest treden nu ook de Vlaamse Landmaatschappij (via haar landinrichtingsprojecten - zie hoger) en vooral de gemeenten op als initiatiefnemers.

Een en ander betekent niet dat niet meer zou gewerkt worden aan de systemen die door de grote rioolwaterzuiveringsinstallaties bediend worden. In 1999 is inderdaad verder gewerkt aan de netwerken van collectoren die de afvalwaters naar deze grote, reeds bestaande of geplande installaties moeten aanvoeren.

Drinkwatervoorziening

Op het vlak van de drinkwatervoorziening hebben we aandacht voor drie projecten.

In Kooigem heeft de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening een behandelingsstation gebouwd. Vanuit dit station zal water verdeeld worden dat gewonnen wordt in Spiere. De verbinding tussen Spiere en Kooigem moet nog gerealiseerd worden. Men kan verwachten dat het productiecentrum van Kooigem effectief zal in gebruik genomen worden in de loop van 2000.

Het tweede project ligt in Ieper, meer bepaald in de Verdrongen Weiden. In dit gebied werd in de voorbije jaren een vijver uitgegraven mede met de bedoeling het vijverwater in te schakelen in de Ieperse drinkwaterproductie. Hierdoor beschikt de Stedelijke Waterdienst van Ieper over drie bronnen voor de drinkwaterproductie: de vijvers van Dikkebus en Zillebeke en De Verdrongen Weiden. Naar aanleiding van het inschakelen van de Verdrongen Weiden werd een nieuw drinkwaterproductiecentrum gebouwd waar het ruw water tot drinkwater omgevormd wordt. Dit centrum werd in 1999 in gebruik genomen.

Ten derde zijn er de plannen van de Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht die grondwater wint in de duinen van De Panne, Adinkerke, Koksijde en

Oostduinkerke. Deze maatschappij werkt aan een project waarbij de grondwateraanvoer in bepaalde duinen kunstmatig zou worden aangevuld. Hiertoe zou men het biologisch gezuiverd effluent van de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Wulpen infiltreren in de duinen. In een latere fase wil men dit ook doen met water uit de polders ten zuiden van Veurne (Avekappelle). Het is uiteraard essentieel dat men hierbij zeer zorgvuldig tewerk gaat (kwaliteit van het in te brengen water, invloed op het duinenlandschap,...).

Energievoorziening

Nadat in 1998 nog een nieuwe elektriciteitscentrale officieel in gebruik genomen werd in Brugge (Herdersbrug), ging in 1999 de aandacht naar het gebruik van windenergie.

In 1999 werd in Lombardsijde een windturbine in gebruik genomen. Anderzijds werden in 1999 diverse studies aangekondigd of opgestart om op andere plaatsen in de kuststreek bijkomende windturbines te plaatsen. Belangrijke aspecten hierbij zijn: de gevolgen voor het landschap en voor het vogelbestand, eventuele geluidshinder, algemene veiligheid en andere.

Een en ander past in het beleid van de Vlaamse regering die stelt dat meer gebruik moet gemaakt worden van hernieuwbare energiebronnen. Windenergie is er één van. Het is evident dat de kuststreek, waar de wind feller waait dan elders, aantrekkelijk is voor de inplanting van windturbines.

Natuurbescherming

In 1999 heeft de Vlaamse overheid drie nieuwe gebieden langs de kust aangewezen als Vlaams natuurreservaat.

De grootste eenheid is de IJzermondung. Het gaat om circa 55 ha land en circa 40 ha strand, telkens op de rechteroever.

De IJzermondung is het enige gebied van Vlaanderen waar zoet rivierwater en zout zeewater met elkaar in contact komen. Deze eigenschap leidt tot zeer specifieke natuurlijke fenomenen inzake flora, fauna,...

De Vlaamse overheid is gestart met een programma van natuurherstel

(afbraak van wegen en gebouwen, herstel van de overgang tussen water (IJzer) en land, herstel van duinen,...).

Andere nieuwe Vlaamse natuurreservaten zijn: de Hoge Blekker (het hoogste duin van de kust; circa 19 ha) en een aantal verspreide duinpercelen in de Doornpanne en in de Schipgatduinen (samen circa 21 ha), telkens te Koksijde. Ook een overgangsgebied (circa 7 ha) tussen

duinen en polders nabij Ten Bogaarde te Koksijde kreeg dit statuut; het kreeg de naam Belvédère.

Nog in 1999 werd het Vlaamse natuurreservaat "De Kleiputten van Heist" verruimd van 8 ha tot 13 ha.

Een andere vorm van bescherming gebeurt geregeld via de klasseringsprocedure als landschap. In 1999 werd geen enkel West-Vlaams landschap beschermd via deze procedure.

Subsidiërende bedrijven

15.000 fr.	KBC Bank nv, Roeselare
10.000 fr.	Slachtgroep Leiland bvba, Zwevegem Bank Brussel Lambert nv, Brugge-Kortrijk-Oostende
5.000 fr.	Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen nv, Brugge
2.000 fr.	Inrichtingen H. De Clercq- De Maeschalk nv, Brugge Hanson Aggregates Belgium, Brugge

BUSINESS BANKING

Volgt

uw bank

uw

ideeën?

BACOB wel.

U bent bedrijfsleider of zelfstandige, of u hebt een vrij beroep. En u wilt hogerop. Maar daarvoor hebt u goed advies nodig, vooral op het punt van financieel beheer. BACOB kan u helpen. Welke ideeën u ook koestert, met het gamma professionele diensten van BACOB gaat het vast de goede richting uit. We bieden correcte en stipte betalingen, elektronische verwerking van de verrichtingen, een vlotte kredietverlening en voordelige beleggingsformules. Vanaf nu hebt u alle troeven in handen om uw ideeën te realiseren. Vraag meteen meer informatie in het dichtstbijzijnde BACOB-kantoor.

Bank u wel

VORMINGSINSTITUUT
VOOR KMO
WEST-VLAANDEREN

Erkend VIZO-centrum

Resultaatgerichte taalopleidingen
voor professionele doeleinden

U zoekt een taaltraining op maat voor uw bedrijf of voor uzelf?

Geen probleem.

Het vormingsinstituut biedt u een professionele oplossing.

Individuele & bedrijfsinterne taaltraining op maat

Frans, Engels, Duits, Spaans, Italiaans, Nederlands, Arabisch, Hongaars, Japans, Grieks, Pools, Portugees, Russisch, Tsjechisch, Zweeds

Wij geven u graag taaladvies op maat van uw onderneming.

Vormingsinstituut voor KMO

Brugge: Spoorwegstraat 14, 8200 Brugge, tel. (050)40.30.60

Ieper: Rijselsestraat 33, 8900 Ieper, tel. (057)20 12 27

Kortrijk: Doorniksesteenweg 220, 8500 Kortrijk, tel. (056)26 02 00

Oostende: Gen. Jungbluthlaan 2, 8400 Oostende, tel. (059)70 67 37

Roeselare:

Oostnieuwkerkesteenweg 111, 8800 Roeselare, tel. (051)21 05 76

Veurne: Sint-Idesbaldusstraat 2, 8630 Veurne, tel. (058)31 18 90